

20.09.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**20 Eylül 2022
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

20 Eylül 2022 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Motorlu Taşıt Sürücüler Kursu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Derecelendirme Kuruluşlarının Yetkilendirilmesine ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

KURUL KARARLARI

- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 08/09/2022 Tarihli ve 11184, 11185 Sayılı Kararları
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 15/09/2022 Tarihli ve 11210, 11211, 11212, 11213, 11214, 11215, 11217, 11218, 11219, 11221, 11222, 11223, 11224 Sayılı Kararları

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 8/9/2022 Tarihli ve E: 2022/54, K: 2022/99 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 4/7/2022 Tarihli ve 2019/41725 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 26/7/2022 Tarihli ve 2021/38039 Başvuru Numaralı Kararı

Bakan Kirişci: 8 aylık tarım ürünleri ihracatımız 21,5 milyar dolar

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişci, yılın ilk 8 ayında tarım ürünleri ihracatının 21,5 milyar dolar olduğunu söyledi.

Bakan Kirişci, Ağrı'nın Diyadin ilçesindeki "Diyadin Tarıma Dayalı İhtisas Sera Organize Sanayi Bölgesi Temel Atma Töreni"nde yaptığı konuşmada, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinin önemli olduğunu ifade etti. Kirişci, şöyle konuştu:

"Bir kilo domatesi hedef kitleye ulaştırmamız lazım. (Antalya'dan Ağrı'ya) O yolu katettiğinde sadece tazeliğini mi kaybediyor, hayır. Bizim düşüncemiz, yerinde istihdamı da sağlamak. aSuyu düştüğü yerde tutalım, insanı da doğduğu yerde doyuralım istiyoruz. Bizim buradaki hedefimiz sera ısıtma nedeniyle enerji maliyetlerini olabildiğince aşağıya çekmek ve burada bu üretimi daha ucuza mal etmek. Çünkü bu önemli. Bizim memleketimiz Adana. Sera denildi mi akla Mersin ile Antalya gelir. Şimdi ona Adana'da ekleniyor."

Kirişci, normal seraları, jeotermal seralardan ayıran birçok özellik olduğunu anlattı.

Gelecekte diğer seraların jeotermallerle rekabet etme şansının olmayacağını belirten Kirişci, "Şunu açık yüreklilikle belirtmeliyim. Bizim seracılarımızın yarın bir gün Diyadinli seracılarla rekabet etme şansı kalmadı. Çünkü buradaki jeotermal kaynak, ister istemez bir yatırımın bir yılda 11 ay üretimde kullanılmasını beraberinde getiriyor. Bizde böyle bir imkan yok. Bizde eğer 11 ay serayı kullanacak olursanız, sıcak dönemlerde içindeki bitki kavurur atar. Ne yapacaksınız, açacaksınız serayı."

Halbuki bizim seralar aslında sera da değildir onu da söyleyeyim. Buradaki gibi teknolojik olarak bu düzeyde bu disiplin içerisinde olan bir sera değil." diye konuştu.

"Yılın ilk 8 ayında tarım ürünleri ihracatımız 21,5 milyar dolar"

Kirişçi, Diyardin'de hizmete açılacak seralarda yılda 30 bin ton domates üretileceğini vurguladı. Tarımda, ihracatta istenilen rakamların yakalandığını hatırlatan Kirişçi, şunları kaydetti:

"Yılın ilk 8 ayında buradan duymak istemeyen duymayabilir. Ama duymaktan mutlu olacağına inandığımız kardeşlerimize sesleniyorum. Yılın ilk 8 ayında tarım ürünleri ihracatımız 21,5 milyar dolar. Şimdi bir çeyrek daha var. O çeyrekle beraber 30 milyar doların üstüne çıkarsak, hatırlayın 2002'de biz iktidar olduğumuzda bu ülkenin sadece 36 milyar dolarlık toplam ihracatı vardı. 3,7 milyar dolarlık da tarım ürünleri ihracatı vardı. Hani bazen sayın Cumhurbaşkanımız diyor ya 'nereden nereye', işte bu kutlu yolculuk inşallah bu seradaki üretimle devam edecek."

Konuşmaların ardından Diyardin Tarıma Dayalı İhtisas Sera Organize Sanayi Bölgesi'nin temeli atıldı.

Üç dipli La Nina kapıda!

Dünyanın dört bir yanına kuraklık, sel, kasırga götürerek mahsulü vuran, lojistik sıkıntılar yaratan hava olayı La Nina, art arda 3'üncü yıl geri döndü. Buğday, mısır, soya ve pamuk üreticisi endişeli.

Evrin KÜÇÜK

Dünyadaki tarım üreticilerin hiç sevmediği La Nina yeniden toprakları esir alıyor. Pasifik Okyanusu üzerinde oluşan hava sistemi La Nina, BM bünyesindeki Dünya Meteoroloji Örgütü'ne göre bu yüzyılda ilk kez üç yıl üst üste geri döndü. 'Üç dipli' olarak nitelendirilen La Nina'nın yılsonuna kadar dünyanın önemli tarım alanlarında hava koşullarını etkilemesi bekleniyor.

La Niña, Güney Amerika kıyılarına yakın Pasifik Okyanusu yüzeyinde kuvvetli rüzgarların ekvator boyunca Endonezya'ya, Asya'nın diğer bölgelerine ve Avustralya'ya doğru sıcak su akıntısı oluşturmasıyla yaşanıyor. Bu dönemde bazı ülkeler kuraklık yaşarken bazılarıysa seller ile karşı karşıya kalıyor.

En son 3'lü La Nina'nın dizisi 1998-2001 ve ondan önce 1973- 1976 yıllarında yaşanmıştı. Ancak mevcut döngünün çok daha fazla yıkım potansiyeline sahip çünkü iklim değişikliğinin olumsuz etkileri azdırdığı belirtiliyor.

La Nina'nın tetiklediği kuraklık, kış fırtınaları ve kasırgalar Piyasa uzmanlarına göre gelecek aylarda küresel üretim tahminlerini yönlendirecek. Buğday, mısır, soya, şeker ve pamuk fiyatlarının şekillenmesinde en önemli faktörlerden biri La Nina.

Son La Nina'nın dünya çapında verdiği hasar

■ **Kuzey Amerika:** Kuraklık, Kanada ve ABD'nin batı bölgelerine yayıldı, tahıl stokların azalmasına neden oldu. Ortabatı'da tanık olunan kuraklık, 2022- 23 yılında de mısır ekimini etkileyerek verim tahminlerinde düşüşe neden oldu. Kurak koşullar pamuk mahsulü için büyük kayıplara neden oldu ve fiyatları bu yılın başlarında 10 yıldan fazla bir sürenin en yüksek seviyesine çıkardı.

■ **Avustralya:** La Nina tipik olarak doğu Avustralya'da buğday ekimini destekleyen ıslak koşullara yol açar. Mevcut tahminler, Avustralya için ortalamanın üzerinde kış- ilkbahar yağışı olasılığı ve ülkede daha yüksek buğday üretimine işaret ediyor. Avustralya Tarım ve Kaynak Ekonomisi ve Bilimi Bürosu, 2022-23 için buğday üretimi tahminini 30,3 milyon tondan 32,2 milyon tona yükseltti. Ancak seller sorun yaratıyor. Seller kaliteyi bozuyor. Ayrıca ülkenin metalurjik kömür madenleri için büyük tehdit. Geçtiğimiz yıllarda La Nina azı etkileyerek fiyatların yükselmesine neden oldu.

■ **Brezilya:** Yoğun kuru hava, üç mahsulün dünyanın en büyük ihracatçısı olan Brezilya'da kahve, şeker ve portakal bahçelerine zarar verdi. Rural Clima'dan bir meteorolog olan Marco Antonio dos Santos, yeni kahve sezonu başlarken kuru havanın halen bir endişe kaynağı olduğunu söyledi. 2020-21 pazarlama yılında, La Nina koşulları nedeniyle Brezilya'nın mısır üretimi keskin bir şekilde düştü. Brezilya'nın güney eyaletlerinde de soya fasulyesi verimi, La Nina'nın etkisiyle 2019-20 ve 2021-22'de geriledi. Ayrıca kötü hava, Vale gibi ülkenin önemli demir cevheri madencilerinin operasyonlarını da aksattı.

■ **Arjantin:** 1995'ten bu yana yaşanan en kurak kış, 2022-23 sezonunda başlıca tahıl ve yağlı tohum ürünlerinin üretimine ilişkin endişeleri artırıyor. Tarihsel olarak, La Nina'nın Arjantin'deki mahsuller üzerindeki etkisi, Brezilya'dan bile olumsuz oluyor. La Nina yıllarının çoğunda mısır, buğday ve soya fasulyesi verimleri düştü.

■ **Güney Asya:** Güneydoğu Asya'daki yaz musonu ile ilişkili yağışlar, La Nina sırasında normalin üzerinde olma eğilimindedir ve pirinç üretimine fayda sağlar. Hindistan, Pakistan, Tayland ve Vietnam başlıca pirinç üreticileridir ve küresel pirinç ticaretinin yüzde 70'inden fazlasına katkıda bulunurlar. Pirinç verimi, su yoğun bir ürün olduğu için genellikle daha yüksek yağışlarla desteklenir.

■ **Afrika:** La Nina, ekvatorial doğu Afrika'da yetersiz yağışlara neden olabilir. Doğu Afrika, art arda beş yıl boyunca şiddetli kuraklık koşullarıyla kırk yılın en kötü kuraklığını yaşıyor. Güney Sudan, Somali, Etiyopya, Kenya, Tanzanya, Ruanda ve Uganda'nın La Nina nedeniyle daha az yağış alması ve küresel tahıl arzındaki daralma nedeniyle gıda üretim tahminlerinin düşmesi bekleniyor. Doğu Afrika ülkelerindeki üretim düşüşü, arz endişelerini daha da şiddetlendirebilir.

Süt tozu ihracatına kısıtlama getirildi

Yağlı ve yağsız süt tozu ihracatı 31 Aralık 2022 tarihine kadar kısıtlandı.

Süt sektöründe maliyet ve fiyat tartışmaları sürürken, yağlı ve yağsız süt tozu ihracatına yılsonuna kadar kısıtlama kararı alındı.

Tarım Bakanlığı tarafından 81 ile gönderilen yazıda, "Önümüzdeki dönemde çiğ süt üretiminde sürdürülebilirliğin ve arz güvenliğinin sağlanması, üretici fiyatlarında istikrarın korunması amacıyla, 0402 Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) başlığı **altında** yer alan yağlı ve yağsız süt tozu ihracatının 31/12/2022 tarihine kadar kısıtlanması uygun görülmüştür" denildi.

Sayı : E-10724253-325.11.02.02-7014328

16.09.2022

Konu : Süttozu İhracatı Hk.

DAĞITIM YERLERİNE

21 Nisan 2022 tarih ve 32816 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "'Bazı Tarım Ürünlerinin İhracatına İlişkin Tebliğ (İhracat:2022/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2022/4)" gereğince; Bakanlık Makamı'nın 16/09/2022 tarih ve 10724253-325.11.02.02.6983464 sayılı Olur'u ile, önümüzdeki dönemde çiğ süt üretiminde sürdürülebilirliğin ve arz güvenliğinin sağlanması, üretici fiyatlarında istikrarın korunması amacıyla, 0402 Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) başlığı altında yer alan yağlı ve yağsız süttozu ihracatının 31.12.2022 tarihine kadar kısıtlanması uygun görülmüştür.

Bu kapsamda, "0402" G.T.İ.P. başlığı altında yer alan yağlı ve yağsız süttozu ihracatı için, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), Azerbaycan Cumhuriyeti, Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaçları ile Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında ihraç edilecekler ve başlamış işlem niteliğinde olanlar hariç olmak üzere, 31.12.2022 tarihine kadar "Veteriner Sağlık Sertifikası" düzenlenmemesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Tarım, orman ve balıkçılık şirketlerinin varlıkları arttı

Türkiye'de tarım, orman ve balıkçılık alanında faaliyet gösteren firmaların aktif büyüklükleri son 5 yılda 3 katına çıkarak 97,1 milyar liraya ulaştı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası iş birliğiyle yapılan Sektör Bilançoları 2021 araştırmasına göre, tarım, orman ve balıkçılık alanında faaliyet gösteren firmaların aktif büyüklükleri son 5 yılda düzenli artış gösterdi.

Söz konusu firmaların aktif büyüklüklerinin toplamı 2016'da 30,9 milyar lira düzeyindeydi. Bu rakam 2017'de yaklaşık 36,3 milyar liraya, 2018'de 45,7 milyar liraya, 2019'da 53,6 milyar liraya ulaştı. Sektör, tüm dünyayı etkileyen COVID-19 salgını döneminde de varlıklarını artırmayı başardı.

Salgının yayılmasına yönelik kısıtlamaların en üst seviyede olduğu 2020'de varlıklarını 68 milyar liraya ulaştıran sektör, 2021'de ise 97,1 milyar liraya çıkarttı. Böylece firmaların aktif toplamı 2016-2021 döneminde 3 katına çıktı.

Öz kaynaklar da 3 katına çıktı

Söz konusu dönemde varlıklarını büyüten firmaların, öz kaynaklarını da artırdığı görüldü. Tarım, ormancılık ve balıkçılık alanında faaliyet gösteren firmaların öz kaynaklarının toplamı 2016'da 11,1 milyar lira olarak kayıtlara geçti. Bu firmalar takip eden yıllarda öz kaynaklarını düzenli olarak artırarak 2021'de 32,7 milyar liraya kadar yükseltti. Böylece söz konusu firmaların öz kaynak büyüklükleri son 5 yılda yaklaşık 3 katına çıkmış oldu.

Brüt satışlar yüzde 311 arttı

Türkiye'de tarım, ormancılık ve balıkçılık alanında faaliyet gösteren firmaların brüt satışları da 2016-2021 döneminde yüzde yaklaşık 311 artışla 20 milyar 517 milyon 624 bin liradan 84 milyar 245 milyon 714 bin liraya yükseldi.

Sektör firmaları bu dönemde hem yurt içi hem de yurt dışı satışlarını artırmayı başardı. Firmaların 2016-2021 döneminde brüt yurt içi satışları 18,1 milyar liradan 72,8 milyar liraya, brüt yurt dışı satışları da 2,1 milyar liradan 10 milyar liraya ulaştı. Bu dönemde diğer gelirler ise 1,5 milyar lira olarak kayıtlara geçti.

Tarım, ormancılık ve balıkçılık alanında faaliyet gösteren firmaların 2016-2021 yıllarında öz kaynak, brüt satış ve varlıklarındaki değişimler şöyle:

Tarım, ormancılık ve balıkçılık (bin lira)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aktifler	30.851.998	36.311.814	45.663.437	53.583.662	67.994.788	97.101.747
Öz Kaynaklar	11.071.948	12.951.658	15.509.407	18.141.403	22.036.701	32.730.500
Brüt Satışlar	20.517.624	25.308.603	34.238.695	43.146.236	52.169.554	84.245.714
Yurt İçi Satışlar	18.103.932	22.541.808	29.210.076	36.189.846	44.826.358	72.824.690
Yurt Dışı Satışlar	2.067.340	2.315.356	4.423.294	6.173.671	6.364.518	9.9

Söke Un, unlu mamuller sektörüne adım atıyor

Söke Un'un Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Eren Günhan Ulusoy, Söke Un'u halka arz etmeyi planladıklarını ve unlu mamuller üretimiyle sektörde büyümeyi hedeflediklerini bildirdi.

Mehmet Hanifi GÜLEL / SÖKE

Türkiye'nin ilk paketli un markası ve perakende pazarının önemli oyuncularından biri olan Söke Un, unlu mamuller üretimi için tesisi kurmaya hazırlanıyor. 1963'den buyana üretim yapan şirket, baklavalık, böreklik, yufkalık, sert buğday, geleneksel gibi pek çok ürünün üretimini yapıyor. 2015 yılından beri İngiliz menşeli özel sermaye fonu Mediterra Capital Partners tarafından yönetilen ve tamamen iç pazara yönelik üretim yapan şirket, 11 Ocak 2022 tarihinde Türkiye'nin önde gelen gıda şirketlerinden Ulusoy Un tarafından satın alınmıştı.

Perakende pazarında ilk sırada yer alıyor

Aydın Söke ve Ankara Sincan'daki 2 fabrikası ve günlük toplam 1.400 ton üretim kapasitesi bulunan Söke Un'un yeni dönem hedefleri hakkında bilgi veren Söke Un Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Eren Günhan Ulusoy, "Bir aile şirketi olarak kurulup, Aralık 2014 tarihinde halka arz olan Ulusoy Un için Söke Un'un satın alınmasıyla yeni bir dönem başladı. Her iki şirket de Türkiye'nin ilk ve ikinci 500 büyük sanayi şirketi arasında bulunuyor. Söke Un, Mediterra Capital Partners'a geçtiğinden beri takibimizde olan bir şirketti. İki aile şirketinin artık birlikte yürüyor olması kendi alanlarındaki gücü pekiştirecektir. Söke Un, perakende pazarının en önemli oyuncularından biri" dedi.

Demo tesis ile ürün pişirme denemelerine başladı

Söke Un'un tüketici nezdinde en çok bilinen un markası olduğunu ifade eden yapan Ulusoy, unlu mamuller sektöründe de Türkiye'nin en bilinen markası olmayı hedeflediklerini anlattı. Bunun için de 2023 yılında unlu mamuller üretim tesisini hayata geçirmeyi planladıklarını bildiren Ulusoy, "Üreteceğimiz ilk ürün grubu kurabiye ve unlu atıştırmalıklar olacak. Bunun için de demo tesisimizi tamamlayıp ürün pişirme denemelerine başladık" diye konuştu.

"Tarım alanında fırsatlar var"

Pandemiyle birlikte tarımın önem kazandığına dikkat çeken Ulusoy şöyle konuştu: "Tarıma yapılacak yatırımların ne kadar önemli olduğunu pandemide gördük. Bu anlamda önümüzde bir fırsat var ve bunu değerlendirmek gerekiyor. Türkiye'de buğdayın fiyatı, geçtiğimiz seneye göre 3 kat yükseldi. Bu da çiftçimizin lehine ve artan buğday üretiminden de bunu görebiliyoruz. Ama burada buğday fiyatı tek parametre olmamalı. Aynı zamanda verim artışını da sağlayabilmeliyiz. Türkiye, dünya un ihracatında lider ve diğer unlu mamuller kısmında da dünyanın önemli ihracatçı ülkeleri arasında yer alıyor. Tarıma yapacağımız yatırımların, ihracat gelirlerinin artmasına, ülke ekonomisinin gelişmesine ve cari açığın daralmasına vereceği katkıyı gözden kaçırmamamız gerekiyor."

Ticari kredide faiz de büyüme de düştü

TCMB'nin politika faizini rekor negatif seviyelerde tutmasına karşılık, “makroihtiyati” olarak niteliği daraltıcı tedbirlerle ticari kredi faizlerini aşağı çekerken kredi büyümesinde ivme kaybına da yol açtı.

Şebnem TURHAN

Düşük politika faizi politikasına rağmen makroihtiyati önlemler ve selektif kredi politikası bankacılık sektöründe ticari kredi büyümesinin ivme kaybına neden oluyor. Bankalara ticari kredi büyümesinde getirilen menkul kıymet zorunluluğu, faiz sınırı ve kredinin kullanım yeri takibi gibi uygulamalar 22 Kasım 2021 haftasının ardından yani 11.5 ay sonra ilk kez özel bankalarda 13 haftalık yıllıklandırılmış kur etkisinden arındırılmış kurumsal kredi kartı hariç ticari kredi büyüme hızını tek haneye düşürdü. Yaklaşık 1 yıl sonra ticari kredi faizlerinde büyüme hızı özel bankalarda tek gerilerken kamu bankalarında ivme kaybına rağmen çift haneli büyüme devam etti.

Bankacılık sektörü kaynakları ticari kredi faizleri gerilerken krediye erişim konusunda sıkıntıların yaşandığını politika faizi düşürülerek parasal sıkılaşılmaya gidildiğini dile getirdi. Ancak kaynaklar seçime doğru makroihtiyati önlemlerde bir gevşeme ile birlikte kredilerde artış görülmesinin muhtemel olduğuna da dikkat çekti.

Toplam kredi büyümesi yüzde 17,62

Bankacılık sektöründe 9 Eylül haftası itibariyle ticari kredi büyümesi 13 haftalık yıllıklandırılmış ve kur etkisinden arındırılmış olarak yüzde 8,67 ile tek haneye gerilerken kamu bankalarında yüzde 27,87, toplamda ise yüzde 17,62'ye indi. Bu yıl

nisan sonunda özel bankalarda yüzde 65,93'e kadar yükselen kurumsal kredi kartları hariç 13 haftalık yıllıklandırılmış kur etkisinden arındırılmış ticari kredi büyümesi sektörde ise aynı hafta yüzde 56,14 seviyesinde bulunuyordu. Kamu bankalarında ise özel bankalardaki yüzde 65,93'lük büyüme hızına karşılık yüzde 46,26 ticari kredi büyümesi yaşandı. Ticari kredilerdeki hızlı büyüme Merkez Bankası ve ekonomi yönetiminin dikkatini çekerken ilk önlemler de Merkez Bankası'ndan geldi. Ticari kredilerin döviz başta olmak üzere istenilmeyen alanlara yöneldiği düşüncesiyle makroihtiyati önlemler devreye alınmaya başladı.

İlk adım ticari krediye zorunlu karşılık

23 Nisan'da Merkez Bankası ticari kredilere zorunlu karşılık uygulaması getirdi. 1 Nisan'dan itibaren dörder haftalık dönemlerde kullandırılan ticari kredilerin yüzde 10'u oranında zorunlu karşılık tesisi kararının yanı sıra kredi büyüme oranı yüzde 20'nin üzerinde olan bankalara yılsonu bakiyesi üzerinden yüzde 20 oranında zorunlu karşılığı 6 ay boyunca tesis zorunluluğu geldi.

Haziran başında ise yeni makroihtiyati önlemler paketi devreye alındı ticari krediler için zorunlu karşılık tesisi yüzde 20'ye yükseltildi. Bu adımların ardından ticari kredi büyümesi özel bankalarda temmuz başında yüzde 29,99'a kadar gerilerken toplam ticari kredi büyümesi ise yüzde 36,41'e indi. Kamu bankaları ise özel bankalardaki sert düşüşe karşılık daha ılımlı bir ivme kaybı yaşadı ve temmuz başında ticari kredi büyüme hızı yüzde 43,72 oldu.

Nisandan bu yana kredi büyümesi geriliyor

Son olarak ise ticari krediler için tutulan zorunlu karşılıklar yüzde 30 menkul kıymet tutma zorunluluğuna evrildi. Ardından da ticari kredi faizi ve büyüme oranına yönelik de ilave menkul kıymet tutma şartı getirildi. Ayrıca ticari kredi faizi yüzde 21,48'i aşan bankalar yüzde 20 oranında, yüzde 27,61'i aşarsa da yüzde 90 oranında ilave tahvil edinmelerine karar verdi. Bunun yanı sıra 29 Temmuz'dan yıl sonuna kadar kredi büyümesi yüzde 10'u aşan bankalara, aşan kısım kadar menkul kıymet 1 yıl boyunca tutma yükümlülüğü geldi. Tüm bu yenilikler ise ağustos ayı Merkez Bankası Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısındaki 100 baz puanlık faiz indirimi sonrası devreye alındı. Böylece nisan sonundan 9 Eylül haftasında ticari kredi büyümesi 38,5 puan gerilerken özel bankalarda ise 57.3 puanlık düşüş yaşandı.

Ticari kredi faizi yüzde 21,02 seviyesine indi

Merkez Bankası'nın önlemleri ticari kredi faizlerinde ise dalgalı bir seyir izlenmesine yol açtı. Temmuz ayı PPK'sındaki faiz indirimi öncesinde uygulanan politikalar makroihtiyati önlemlerle bir parasal sıkılaştırma olarak yorumlanırken politika faizi indiriminin yaşanması kafaları karıştırdı. Nitekim nisanın son haftasında yüzde 21,81 seviyesinde olan kurumsal kredi kartı ve kredili mevduat hesapları hariç ticari kredi faizleri önlemlerin devreye alınmasıyla birlikte 22 Temmuz haftasında yüzde 31,33'e kadar yükseldi. O aşamada ise reel sektörden Merkez Bankası ve ekonomi yönetimine krediye erişimin zorluğuna ilişkin eleştirilen yöneltildi. Bunun

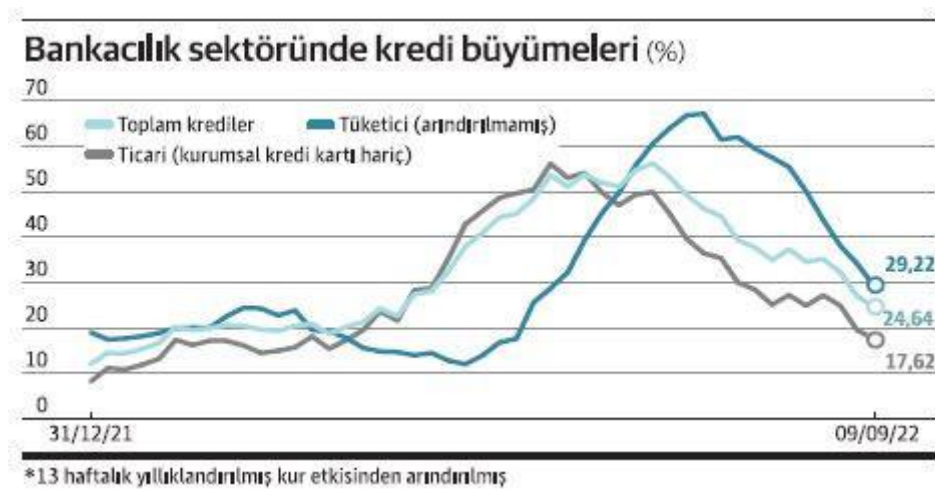
ardından Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu Enflasyon Raporu sunumunda ticari kredi faizleri ile politika faizlerini yakınlaştıracaklarını söyledi. Bunun yine makroihtiyati önlemlerle yapılacağını düşünen piyasa yanılmadı ve ağustos PPK'sı sonrası ticari kredi faizine ek menkul kıymet tesisi şartı ile bir nevi sınır getirilmiş oldu. Böylece ticari kredi faizleri de gerilemeye başladı ve 9 Eylül haftası itibariyle yüzde 21,02 ile 22 nisan haftasından bu yana görülen en düşük seviyeye indi.

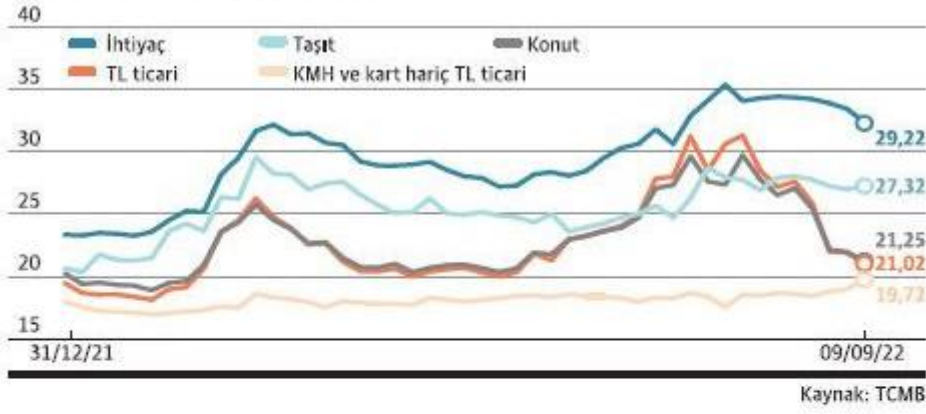
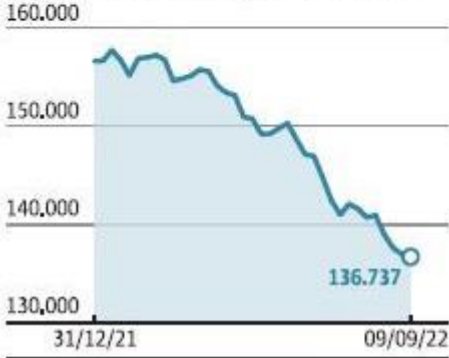
Yabancı para ticari kredi hacmi geriliyor

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun haftalık verilerine göre TL cinsi ticari kredi hacmi 9 Eylül itibariyle 2 trilyon 934 milyar 48 milyon liraya yükseldi. Bu haftalık 34.9 milyar liralık bir artışa işaret ediyor. Yabancı para ticari kredi hacmi ise 136 milyar 737 milyon dolara indi ki bu yılın başında 156 milyar 648 milyon dolar seviyesindeydi. Ağustosun ikinci haftasından bu yana yabancı para cinsi ticari kredi hacmi kesintisiz düşüşünü sürdürüyor. Öncesinde de haziran başından 12 Ağustos haftasında kadar sürekli gerilemişti. 13 haftalık değişimler incelendiğinde ise TL cinsi ticari kredilerin 364 milyar lira arttığı, yabancı para cinsi ticari kredilerin ise 12 milyar dolar azaldığı dikkat çekti.

Konut kredisi faizleri 41 ayın zirvesine çıktı

BDDK'nın vade kısaltımı dışında tüketici kredilerine önemli bir makroihtiyati tedbir getirilmedi. Ancak tüketici kredilerinin 13 haftalık artış hızında da yavaşlama görülüyor. Özellikle temmuz başında yüzde 67,13'e kadar yükselen büyüme hızı 9 Eylül haftası itibariyle yüzde 29,22 ile nisan sonundan bu yana en düşük büyüme hızına geriledi. İhtiyaç kredi faizleri yüzde 33,47'den 9 Eylül haftasında yüzde 32,41'e inerken konut ve taşıt kredisi faizleri 2 Eylül haftasına göre 9 Eylül haftasında arttı. Özellikle konut kredisi faizi yüzde 19,72'ye yükselerek 26 Temmuz 2019'dan bu yana en yüksek seviyeye çıktı. Taşıt kredisi faizleri de 2 Eylül haftasındaki yüzde 27 seviyesinden yüzde 27,32'ye yükseldi.

TL cinsi kredi faizleri (%)**Döviz cinsi ticari kredilerde değişim (milyon \$)****Kamu ve özel bankalarda ticari kredi büyümesi (%)****TL cinsi ticari kredilerin seyri (milyon TL)**

Erdoğan: F-16'ları alamazsak başımızın çaresine bakarız

Cumhurbaşkanı Erdoğan, PBS kanalına yaptığı açıklamada, Putin ve Zelenskiy'i bir araya getirme arzusu içerisinde olduklarını söyledi. Erdoğan, Rusya ve Ukrayna arasında 200 rehinenin takası konusunda mutabakat sağlandığını kaydetti. F-16 konusuna da değinen Erdoğan, ABD'den istenilen netice alınmazsa "başımızın çaresine bakarız" dedi. Erdoğan ayrıca hayat pahalılığıyla ilgili olarak, "Enflasyon aşılabilir bir ekonomik tehlike değil, ben ekonomistim. Batı'da raflar boş ama bizde değil" diye konuştu.

20/09/2022 01:44

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Birleşmiş Milletler (BM) 77. Genel Kurulu için gittiği New York'ta, Amerikan PBS kanalına, dış politika ve dünya gündemine ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

"Rusya-Ukrayna savaşında şu an hangi tarafın üstün olduğu" sorusuna Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Doğrusu bir lider olarak 'Rusya mı daha etkin, Ukrayna mı daha etkin' arayışı içerisinde değilim. Tek arzumuz bu savaşın barışla son bulmasıdır. Gerek Sayın Putin'e gerek Sayın Zelenskiy'e benim ricam, tavsiyem bu

olmuştur. İnsanların ölümüyle neticelenen bir savaşın kazananı olmaz" karşılığını verdi.

Tahıl koridorunu açmak için çok çaba sarf ettiklerini ve İstanbul'daki anlaşmayla bunu gerçekleştirdiklerini anlatan Erdoğan, "Oradan 2 milyon tonu aşan, 3 milyon tona yaklaşan tarım ürünlerinin ihracı gerçekleşti. Şimdi yeni bir etap, özellikle Rusya'daki ürünlerin de dünyaya açılması. Tabii burada benim tek arzum, gelişmiş ülkelere değil, az gelişmiş veya fakir ülkelere buradan ürünlerin sevkiyatını sağlamaktır. Bunu başarabilirsek fakir ülkeler, az gelişmiş ülkeler hiç olmazsa bu ürünlerle şöyle kendilerine gelmiş olurlar" ifadesini kullandı.

"PUTİN DE BU İŞİ ARTIK BİR AN ÖNCE BİTİRMENİN GAYRETİ İÇERİSİNDE"
Rusya-Ukrayna savaşının hızlı bir şekilde bitmesinin nasıl mümkün olabileceği sorusu üzerine Erdoğan, burada ağırlıklı olarak Rusya'nın tavrının çok önemli olduğunu belirtti.

Özbekistan'da Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile etraflıca görüşmelerinin olduğunu hatırlatan Erdoğan, "Kendilerinin de aslında bu işi artık bir an önce bitirmenin gayreti içerisinde olduğunu anladım. Bu gidişin sıkıntısı büyük. Bu noktada, örneğin şu anda 200 rehinenin takası konusunda bir mutabakat sağlandı. Bu güzel bir gelişme. Çünkü bu rehinerle birlikte orada çok çok önemli bir adım atılmış oluyor. Şu anda onun teknik boyutunu da arkadaşlar yürütüyorlar. Bununla birlikte güzel bir gelişmeyi sağlamış olacağız. Diğer taraftan tarım ürünleri olayını yine tespit ettiğimiz arkadaşlarımız, teknik kadrolar etraflıca yürütüyorlar. Bunlar da tabii güzel gelişmeler ama burada Ukrayna'nın da Rusya'yla aynı anlayışta olması lazım ve artık karşılıklı olarak bu çatışmaların, bu savaşın durdurulması noktasında kararlı olmak lazım." değerlendirmesinde bulundu.

Erdoğan, eğer Rusya-Ukrayna arasında bir barış sağlanacaksa, burada alınan yerlerin iadesinin büyük önem arz ettiğini belirterek, "İstenen, beklenen zaten bu. Bu konuda Sayın Guterres'in attığı adımlar da var. Bizim attığımız adımlar da var. Bu adımlarla birlikte beklediğimiz bu iadelerin sağlanması hakikaten işimizi kolaylaştırır" dedi.

Rusya Devlet Başkanı Putin'den 2014'ten itibaren Kırım'ı da sahiplerine vermelerini rica ettiklerini anlatan Erdoğan, "Bunlar aynı zamanda bizim soydaşlarımız. Eğer bu adımı atarsanız bizi de rahatlatırsınız, Ukrayna'yı da rahatlatırsınız, Kırım Tatarlarını da rahatlatırsınız." dedik. Ama maalesef o günden bugüne orada bir adım atılamadı" diye konuştu.

"HİÇBİR LİDER ATTIĞI ADIMDAN SONRA 'BEN YANLIŞ YAPTIM' DEMEZ"

"Sizce Putin, Ukrayna halkının kendini savunma iradesini küçümseyerek aslında yanlış hesap yaptığının farkında mı?" şeklindeki soru üzerine de Erdoğan, şunları söyledi:

"Hiçbir lider attığı adımdan sonra 'Ben yanlış yaptım.' demez. Bunu görmek lazım. Tabii bunu söylerken aynı şeyi Ukrayna için de düşünmek lazım. Acaba Sayın Zelenskiy böyle bir adımı atarken 'Ben yanlış yaptım.' diye düşünüyor mu veya düşündü mü? Tabii liderler girdikleri bir yoldan geri dönüşleri çok zor olan insanlardır. Şu anda sadece Polonya'da 3 milyonu aşkın Ukraynalı mülteci var. Avrupa'nın birçok ülkelerine, bize dahi gelen Ukraynalı göçmenler var. Bunların tümünü ele aldığımız zaman, 5 milyona yakın göçmen şu anda Ukrayna'dan çıkmış vaziyette. Tabii bu konuda bir liderin bu işe dayanması, yani 35-36 milyon nüfusu olan Ukrayna'dan bu kadar insanın çıkmış olması kolay bir iş değil. Bir liderin de bunu anlatması kolay bir iş değil. Ama liderler bu konuda kolay kolay pişmanlık duymuyor."

Erdoğan, "Sizce bu işgal, Rusların gerekçelendirebildiği bir işgal miydi?" sorusunu yanıtlarken ise şunları kaydetti:

"İşgallerin hiçbirisinin gerekçesi olmaz. Bir işgal noktasında bunun sebep netice ilişkisinin ne olduğunu en iyi anlatabilecek olan bizden ziyade gerek Sayın Zelenskiy gerekse Sayın Putin'dir. En iyi onlar bunun gerekçelerini bilir. Bu gerekçeleri değerlendirdiğimiz zaman, denge politikalarını gözetten bir ülke olarak Türkiye, burada her iki tarafı da dinlemekten yana. Onun için ısrarla bu liderleri bir araya getirme arzumuz var. Bir araya getirelim, bizzat kendilerinden bunu hep dinleyelim istedim. Henüz bunu başarabilmiş değiliz ama ümitsiz de değilim." diye konuştu.

TOPLU MEZAR İDDİALARINA CEVAP

Rus birliklerinin çıktığı yerlerde toplu mezarlar bulunduğunun hatırlatılmasının ardından "Sizce bundan kimi sorumlu tutmak lazım?" sorusuna Erdoğan, şu yanıtı verdi:

"Bu konuyla ilgili en ideal cevabı bana göre Birleşmiş Milletler, yapacağı çalışmalarla ortaya koymalı. Şu anda Birleşmiş Milletler yaptığı veya yapacağı çalışmaları ortaya koymadıktan sonra, bu konuda bir tespit yapmak veya böyle bir açıklamaya girmek bizi denge politikası sürdüren bir ülke olmaktan, tarafgir bir ülke konumuna düşürür ki bunu bu şekilde cevaplamak doğru olmaz."

"BM soruşturma yaptığında bu zulümleri Rus askerlerinin yaptığı kanıtlanırsa acaba Putin sorumlu tutulmalı mı?" sorusu üzerine ise Erdoğan, şunları kaydetti:

"Böyle bir durum ortaya çıktığı anda zaten Putin de bununla ilgili olarak gerekli tavrını ortaya koyacaktır. Yani Putin'i bu noktada tamamıyla farklı bir insan olarak görmek doğru olmasa gerek. Çünkü o da ülkesinin menfaatlerini birinci derecede savunan ve bunun da mücadelesini veren bir ülke konumunda. Biz şu anda bu iki ülkenin savaşında, Sayın Putin'le de Sayın Zelenskiy'le de etraflıca görüşmeler yapıyoruz. Aynı şekilde Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri de Sayın Putin ve Sayın Zelenskiy'le görüşmelerini sürdürüyor. Bu ne demektir? Biz eğer bir neticeye varacaksak, bir liderin tarafında olmakla değil, her iki liderle de görüşmeleri yaparak neticeye

varmanın gayreti içerisinde olmamız lazım. Yalnız şunu da görmek lazım, sadece Ukrayna tarafında insanlar ölmüyor, Rusya tarafında da çok insanlar öldü."

Program sunucusunun "Ama Rusya işgal gerçekleştirdi" yorumu üzerine Erdoğan, şöyle devam etti:

"O ayrı bir konu. O yapıldığı gibi, tabii daha bu savaş başlamadan önce bunlar olmuştu ve savaşla birlikte daha da gelişti. Son zamanlarda biraz gerileme de oldu. Ama dediğim gibi burada özellikle Birleşmiş Milletler'in üzerine düşen görevi süratle yerine getirmesi lazım, neticeyi açıklaması lazım. Bu netice üzerinden de bizlerin tavrımızı ortaya tam manasıyla koymamız gerekir. Onun içindir ki mesela biz şimdi rehine krizini çözmek için çalışıyoruz, adımlar atıyoruz ve belli bir yere de geldik. Öbür taraftan işte tahıl koridoruyla ilgili adımları buna dayanarak attık. Belli bir neticeye orada da varmış bulunuyoruz. Dolayısıyla birisini tamamen bir kenara at, öbürünü bir kenara koy; öyle olmaz. Netice alacaksak neticeye oynamamız lazım ve şu anda ben Türkiye olarak bu neticeye oynamanın gayreti içerisindeyim."

"DÜNYANIN TÜM ÜLKELERİYLE GÖRÜŞÜRÜZ"

"Şangay İşbirliği Örgütüne katılma niyetiniz var. Bu örgütte Rusya, Çin, İran var. Bu, NATO'dan çok farklı değer ve hedefleri olan bir örgüt. Siz ülkenizin doğunun parçası mı olmasını istiyorsunuz batının parçası mı?" şeklindeki soruya karşılık Erdoğan, şu açıklamayı yaptı:

"Şunu çok açık net söylemem lazım, biz dünyanın parçasıyız; ne doğunun ne batının... Bizim için ülkemizin coğrafi olarak büyük bir kısmı doğuya aittir. Batıya ait olan kısmı ayrıdır. Ama Avrupa Birliği 52 yıldır bizi devamlı oyalamıştır. Avrupa Birliği, 52 yıldır bizi ne yazık ki hala üye yapmamıştır. Avrupa Birliği içinde bizim durumumuzda olan bir başka ülke yok. Hala da oyalamaya devam ediyorlar. Halbuki NATO ülkesiyiz. NATO ülkesi olduğumuz halde NATO ülkeleri dahi Avrupa Birliği süreci içerisinde bizi oyalamaktadır. Biz NATO'nun içerisinde verdiğimiz desteklerle ilk beşin içerisinde yer alan bir ülkeyiz. Bizim NATO'da böyle de bir konumumuz var.

Böyle güçlü bir konumu olan Türkiye'nin böyle oyalama taktikleriyle bir kenarda tutulması şüphesiz ki bizim için çok çok manidardır. İster istemez farklı arayışlar içerisine girme durumunda da olabiliriz. Avrupa Birliği 52 yıldır bizi tutacak, bizi yanına yaklaştırmayacak ve ondan sonra da 'Niçin şurayla görüştü, niçin burayla görüştü?' diyecek. Görüşürüm. Bu görüşmeleri yaparken de biz Avrupa Birliği'ne bu noktada hesap verecek değiliz. Biz dünyanın tüm ülkeleriyle görüşürüz. Ben Sayın Şi'yle de görüşürüm, Sayın Putin'le de görüşürüm, Sayın Modi'yle de görüşürüm. Bütün ülkelerle görüşmelerimi yaparım. Çünkü hepimiz bu dünyanın birer parçasıyız. Avrupa Birliği üyesi ülkelerle görüşmeler yaptığımız zaman bize 'Niçin onlarla görüştünüz?' diye bir soru gelmedi. Biz şu anda özellikle Şanghay İşbirliği Teşkilatında olan ülkelerle nasıl bir tutum içindeyssek onlarla da aynı tutum içerisinde süreci işleteceğiz."

"BİZE SÜREKLİ BİR GEREKÇEYLE KARŞILIK VERİYORLAR"

"Türkiye olarak İsveç ve Finlandiya'nın NATO'ya üyeliğini daimi olarak engellemek gibi bir niyetiniz var mı?" sorusu üzerine Erdoğan, "Şunu bir defa görmemiz lazım, burada özellikle İsveç terörün adeta bir kuluçka yuvasıdır." değerlendirmesinde bulundu.

İsveç'te teröristlerin parlamentoya varıncaya kadar sızdığını söyleyen Erdoğan, şunları kaydetti:

"Sürekli, Stockholm caddelerinde, teröristbaşının paçavralarını, pankartlarını taşıyarak teröristlerin yürüyüşler yaptığını ve İsveç'teki bizim samimi saf Türklere saldırılar düzenlediğini biz belgelerle defalarca İsveç tarafına verdik. 'Finlandiya böyle mi?' dersiniz, İsveç gibi değil. Onlar bu noktada daha sakinler ve duruma hakimler. Ama İsveç'te böyle bir hakimiyet yok. Bize sürekli bir gerekçeyle karşılık veriyorlar. Diyorlar ki 'Anayasamızın amir hükmü sebebiyle bu, özgürlükler kapsamında değerlendirilir.' Ben de diyorum ki, terörün özgürlükle alakası olmaz. Terörün özgürlük tanımı içerisinde yeri olamaz. Dolayısıyla da bu teröristlere karşı mücadelenizi eğer ortaya koyarsanız, bir mücadele verirsiniz, biz bu konuda her türlü desteği veririz. Tabii bununla ilgili de nihai karar merci bizim parlamentomuzdur. Nihai kararı parlamentomuz verir.

Burada bir şeyi daha ifade etmekte fayda görüyorum, biz bu görüşmeleri yaptıktan sonra yine Stockholm caddelerinde maalesef bu teröristlerin devamlı yürüyüşlerini izledik. Bu ara bir seçim geçirdiler. Yeni kazanan parti bunlara müsaade etmeyeceğini söyleyerek iş başına geldi. Temenni ederim ki bu teröristlere İsveç'te müsaade edilmez, biz de elimizden gelen kolaylığı kendilerine gösteririz."

"Eğer İsveç ve Finlandiya sizin onlardan istediğinizi yapmazsa, o zaman NATO üyeliklerini durdurma, engelleme konusunda kararlı mısınız?" sorusunu Erdoğan, "Bu konuda NATO üyelerinden herhangi birisinin olumsuz cevap vermesi zaten bu girişi engeller" sözleriyle yanıtladı.

Yunanistan'ın NATO'ya tekrar girişine o zaman iktidarda olan Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin destek verdiğini hatırlatan Erdoğan, "Eğer 'ret' deseydi, bugün Yunanistan NATO'da olamayacaktı ama olumlu yaklaştığı için şu anda Yunanistan tekrar NATO'ya girme imkanını yakaladı. Şimdi burada da benzer bir durumla karşı karşıyayız. Eğer bu dediklerimiz yerine getirilecek olursa biz olumlu yaklaşımda bulunuruz. Ama burada terör faaliyetleri devam ederse olmaz" dedi.

NATO'nun terör örgütlerinin yanında olan değil, tamamen terörle mücadele eden bir kuruluş olduğuna işaret eden Erdoğan, "NATO'nun beşinci maddesi, özellikle üyelerinin müşterek korunmasına yönelik bir maddedir ve biz bunu da tabii bekliyoruz. Çünkü biz 40 yıldır terörle mücadele ediyoruz." ifadelerini kullandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Sadece İsveç ve Finlandiya'da değil, Suriye, Irak ve kendi ülkeniz içinde de Kürtler konusu var. Bu konu sizce nasıl çözüme ulaşır?" sorusuna şu yanıtı verdi:

"Bir defa önce şunu belirleyelim, olayı Kürt-Türk meselesi olarak ele alırsanız yanılırsınız. Olay bir Kürt-Türk meselesi değildir. Olay tamamıyla terörist ve terörist olmayanlar meselesidir. Şu anda Suriye'nin kuzeyinde Kürt de var, Arap da var. Bizim tarafa geçtiğiniz zaman bu boylarda Kürt var, Arap daha çok var. Benim partimin içerisinde Kürt yönetici arkadaşlarım var, Kürt milletvekili arkadaşlarım var. Kendi içimizde herhangi bir sorun söz konusu değil. Kaldı ki şu anda ülkemizin güneydoğu, doğu bölgelerinde biz ikinci parti konumundayız ve buralardan ciddi bir oy alabiliyoruz. Buralarda ağırlıklı olarak Kürt vatandaşlar yaşıyor. Kürt vatandaşlarımızın yaşadığı bu bölgelerden AK Parti olarak biz bu kadar yoğun bir oy alıyoruz. İktidar olarak da biz bu bölgelere çok ciddi yatırımlar yaptık. Yani 'Burası Kürtlerin yaşadığı bölgedir, buraya yatırım yapmayalım' diye bir şey bizim felsefemizde yok, bizim programlarımızda yok. Türkler de benim vatandaşım, Kürtler de benim vatandaşım, Araplar da benim vatandaşım. Biz bunların arasında asla ayırım yapmayız, yapmadık. Şu anda da aynı konumdayız. Bizim bütün vatandaşlarımıza yaklaşımımız aynıdır. Bundan sonra da aynen böyle devam edecektir."

"BU KONU BİZİ ÇOK RAHATSIZ EDİYOR"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Milyonlarca Suriye vatandaşı ülkesinden ayrılmak zorunda kaldı. Bunların pek çoğu sizin ülkenizde yaşıyor. Siz bu Suriye savaşı nereye doğru gidecek diye düşünüyorsunuz?" sorusu üzerine de "Tabii bu konu en çok bizi rahatsız ediyor. Zira 4 milyon Suriyeli bizim ülkemizde, ki bunların büyük kısmı Arap'tır, biz bunları misafir ediyoruz" dedi.

Türkiye'de vatandaşlık verilen Suriyelilerin olduğunu, bunların içinde doktor, mühendis, hukukçu, ebe, hemşirenin bulunduğunu aktaran Erdoğan, şunları kaydetti:

"Bu kadar vasıflı insanlar sizden bir şeyler bekliyorlar ve biz bu insanları yol ortasında bırakmadık. Elimizden gelen desteği onlara da verdik. Fakat biz şimdi yeni bir adım attık. O da şu, özellikle Suriye'nin kuzeyinde belli bir bölgeyi şu anda briket evlerle inşa ediyoruz. Bu briket evler 2 artı 1 şeklinde. Banyosu, tuvaleti her şeyi içerisinde var. Altyapılarını yaptık. Hedefimiz ilk etapta 100 bin konut yapmak ve bunu artırarak devam ettirmek. Peki niçin bunları yapıyoruz? Bizdeki Suriyeliler tekrar kendi topraklarına dönsün diye bunu yaptık. Orada, o yaşanmaz çadırların içerisinde bu insanların insanlık dışı bir yaşama mahkum edilmesine katlanmak mümkün değil. Biz bununla ilgili de Avrupa Birliği'nden olsun birçok yerlerden destekler istedik. Ama maalesef bu destekleri alamadık. Birçok liderle benim özel görüşmelerim oldu. Fakat öyle de olsa böyle de olsa Türkiye kendi milli bütçesinden ve STK'ların gayretleriyle bu konutları yaptı. Hedefimiz şimdi 250 bin briket eve bunu ulaştırmak ve şu andaki bizde bulunan Suriyeli misafirlerimizi yavaş yavaş kendi topraklarına göndermek."

Erdoğan, Türkiye'deki Suriyelilerin dönüşlerinin başladığını, burada hedefin ilk etapta 1 milyonu yakalamak olduğunu söyledi.

"BÜYÜMEDE İKİNCİ SIRADAYIZ"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Türkiye'deki enflasyon sorununun nasıl çözülebileceğine" ilişkin soruya karşılık da şunları söyledi:

"Enflasyon aşılamaz bir ekonomik tehlike değildir. Ben ekonomistim. Şu anda yüzde 8, yüzde 9 enflasyonun bile tehdit ettiği ülkeler var. Bizde yüzde 80 var. Biz şu anda 250 milyar dolar ihracatı yakalamış bir ülkeyiz. Benim ülkemde marketlerde raflar boş değil. Ama Amerika'da bile bugün raflar boş, Fransa'da raflar boş, Almanya'da raflar boş. Benim vatandaşım şu anda istediği her türlü ürünü marketlerde bulabiliyor. Örneğin şu anda yeni bir adım attık. O da şu, Tarım Kredi Kooperatiflerimizde ürünler çok çok ucuz fiyatla satılıyor. Bunlar diğer zincir marketlerden çok daha düşük fiyatlı. Bizim için şu anda enflasyon bir sıkıntıdır ama yılbaşından sonra biz enflasyonda da bu sıkıntıyı aşacağız ve yolumuza kararlılıkla devam edeceğiz. Şu anda Türkiye'nin büyüme oranı yüzde 7,6. Dünyada şu anda ikinci sıradayız büyümede. Bu da bir şeyi gösteriyor."

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Türkiye'de 2023'te yapılacak seçimlere" dair soruya, "Bizim şu anda seçimleri kazanma noktasında bir endişemiz yok. Ben meydanların dilini iyi bilirim. Şu anda yaptığım toplu açılışlarda, meydan mitinglerinde eğer on binleri meydanlara toplayabiliyorsam, bu halkımın bize olan teveccühünü göstermektedir. Halkımızın bize olan bu teveccühü devam ettikçe, bizi kimse tutamaz. Çünkü alternatif yok" dedi.

Attıkları adımlarla Türkiye'nin savunma sanayisinden sağlığa, eğitime kadar her alanda Batı ülkeleriyle kıyaslanamayacak noktada olduğunu anlatan Erdoğan, şöyle devam etti:

"Keşke gelseniz de bizim sağlık sektörünü yerinde inceleseniz, bizim eğitim sistemimizi yerinde inceleseniz. Hepsinde Batı'yla mukayese edilemeyecek derecede bir performansı olan ülkeyiz. Onun için alternatifsiziz. Şu anda biz öyle bir konumdayız ki inşallah bu seçimleri de bizler kazanacağız. Ben yüzde 52 ile Cumhurbaşkanlığını kazandım. Şimdi önümüzdeki seçimlerde bizim hedefimiz tabii aynı şekilde kazanmak. Biz başkanlık sistemine geçtik. Ama bizim muhalif kanat, Türkiye'de başkanlık sistemi değil, parlamenter sistemi savunuyor, ki o parlamenter sistemde Türkiye yıllar yılı 7 ayda, 8 ayda, 10 ayda, 13, 14, 15, 16 ayda bir seçime gitmiş, hükümetler bozulmuş. Böyle bir ülkede istikrar olur mu? İstikrar olmadığı için de ne oldu? Türkiye hep geride kaldı. Biz ise dedik ki başkanlık sistemine geçeceğiz ve başkanlık sistemine geçtik. Amerika'daki sistemi de kısmen baz aldık. Başkanlık sistemiyle beraber de Türkiye çok daha farklı bir yürüyüşe geçti ve bu farklı yürüyüş içerisinde de gayet güzel bir yere ülkemizi getirdik."

"Sizce şu an Türkiye-ABD ilişkileri ne durumda?" sorusunu ise Cumhurbaşkanı Erdoğan, "İdeal bir konumdadır diyemem. Çünkü bizim şu anda Amerika'yla dış ticaret hacmimizin buralarda olmaması lazım. Bizim Sayın Trump döneminde de belirlediğimiz bir rakam vardı, '100 milyar doları bulmalıyız' demiştik. Ama maalesef şu anda çok çok gerilerdeyiz" diye yanıtladı.

Türkiye-ABD ticaret hacminin 20, 25, 30 milyar dolar olmaması gerektiğini vurgulayan Erdoğan, "Bizim bunları aşmamız lazım" diye konuştu.

"YAPTIRIM İKİ DOST ÜLKE İÇİN YANLIş BİR şEY"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye-ABD ilişkilerinin savunma sanayisinde de istenilen yerde olmadığını belirterek, şu değerlendirmede bulundu:

"Savunma sanayini iyi bir yere taşımamız lazım. İşte mesela bizim F-16 meselemiz var. Biz sizden F-16 almışız. şimdi sizden F-16 aldığımıza göre bunun gerisinin gelmesi lazım. Ama burada siyasi yaklaşımla karar vererek F-16 konusunda Türkiye'ye hala bir yaptırım uygulama yoluna gitmek iki dost ülke için çok yanlış bir şey. En son Sayın Biden, bunu çözme noktasında bana söz verdi. şu anda Biden'ın buna olumlu baktığını biliyorum. Hatta Cumhuriyetilerle de görüşmelerimiz oldu, onlar da buna olumlu bakacaklarını söylediler. şimdi F-16 konusunda eğer biz Amerika'dan istediğimiz neticeyi alamazsak ne yapacağız? Başımızın çaresine bakacağız. Siz kalkıp da Yunanistan'a F-16 konusunda her türlü desteği vereceksiniz, orada üsler kuracaksınız ama Türkiye gibi NATO'daki dost ülkeye ve ilk 5 içerisinde NATO'da her türlü desteği veren ülkeye bu desteği vermeyeceksiniz. Bu durumda Türkiye'nin yapacağı iş de başının çaresine bakmaktır. Yoksa bunun dışında bizim Amerika'yla sıkıntımız yok."

İsrail, Türkiye'ye büyükelçi atadı

Irit Lillian, İsrail'in Ankara Büyükelçisi olarak atandı.

İsrail Dışişleri Bakanlığı Atama Komitesi, Ankara Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Irit Lillian'ın büyükelçi olarak atanmasına karar verdi.

İsrail Dışişleri Bakanlığı, yurt dışı temsilciliklerdeki diplomat atamalarına ilişkin yazılı açıklama yaptı.

Açıklamada, “Halen Ankara'da görev yapan Irit Lillian, İsrail'in Türkiye büyükelçiliği görevine atandı.” ifadelerine yer verildi.

Açıklamada, bu ve diğer atamaların “hükümetin onayına bağlı olduğu” vurgulandı.

Türkiye ile İsrail 17 Ağustos'ta, diplomatik ilişkilerin yeniden en üst düzeye çıkarılması ve karşılıklı büyükelçi atanması kararı almıştı.

Altılı Masa, İTO seçimleri için bir isme görev verdi, iki aday yarışırsa ne olur?

Sadi Özdemir

20 Eylül 2022 Salı

Oda ve ticaret borsalarında, sonrasında da çatı örgüt Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nde (TOBB) '**seçimler süreci**' hareketlendi. Türkiye ekonomisinin birçok açıdan üçte birini ya da yarısını temsil eden İstanbul'un üç önemli Oda'sında seçim mücadelesinin güncel dinamikleri nasıl şekilleniyor? İstanbul Ticaret Odası (İTO), İstanbul Sanayi Odası (İSO) ve İstanbul Ticaret Borsası'nda (İTB) mevcut başkanların koltukları sağlam mı, sallanıyor mu?

Kitabın ortasından başlayalım. Türkiye'nin en büyük ve güçlü sanayi odası olan İSO cephesinde bu seçimde de değişen bir şey olmayacak gibi görünüyor. 2005 Mart'ında meclis üyesi seçildiğinden beri İSO Başkanı olmak isteyen **Adnan Dalgakıran**'ın başkanlık yarışına katılacağı konuşuluyor. Ancak, İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**'ı yenmesi çok zor görünüyor. Çünkü **Bahçivan** kurumun geleneklerini temsil ediyor ve İSO'da seçimi etkileyebilecek bütün dinamikleri çok iyi biliyor. İTB'de ise mevcut başkan **Ali Kopuz**'a karşı, CHP geleneğinde aktif siyaset de yapmış bir isim **Çetin Keçeli**'nin CHP ile koordinasyon içinde çalıştığı belirtiliyor. Ancak **Kopuz**'un da çok önceden çalışmaya başladığını ve işi çok sıkı tuttuğunu biliyoruz. Asıl çekişmeli yarışın ise yakında üye sayısı 700 bini geçmesi beklenen İTO'da yaşanması bekleniyor. Çünkü **Millet İttifakının** '**yürütme organı**' konumundaki '**Altılı Masa**'nın da isteği ile masadaki bir genel başkan, partilisi bir iş insanını İTO'da '**muhalefeti koordine etmesi**' için görevlendirdi. Millet İttifakı'nın hedefi, İstanbul Büyükşehir Belediye

Başkanlığı seçimlerindeki gibi bir bloklaşmayı sağlamak ve ülke yönetimi için yapılacak genel seçimlere yedi ay kala İstanbul'dan bir zafer daha çıkarmak. Başarılı olabilirler mi? Tabii ki böyle bir ihtimal var ama ne kadar güçlü bir ihtimal ona bakalım.

İTO'da CHP'li başkan mümkün mü?

İTO'da başkanlık yarışı için CHP Genel Başkan Yardımcısı **Tekin Bingöl**'ün kardeşi **Atilla Bingöl**, Perpa B Blok Yönetim Kurulu Başkanı **Hacı Demir** ve **Dursun Topçu** gibi Millet İttifakı'na yakın olduğu belirtilen isimler konuşuluyor. **Dursun Topçu**'nun, Gelecek Partisi Genel Başkanı **Ahmet Davutoğlu**'nun dünürü olması nedeniyle seçimde **'başkanlık yarışına katılmayı'** etik bulmadığı belirtiliyor. Altılı Masa'nın İTO seçimlerinde koordinasyon görevi verdiği duayen iş insanını aradım ve o cepheden İTO için adı geçenleri teyit etmek için sordum. Onun yanıtı, **"İsimler doğru ama hangisinde sonunda ittifak olacağı ya da en sonunda başka bir ismin mi İTO başkan adayı yapılacağı sonra belli olacak, şu anda meslek komiteleri için çok sıkı çalışmamız gerekiyor biz de onu yapıyoruz"** şeklinde oldu. Sanki Millet İttifakı için İTO seçimlerinde de **'kazanacak ortak aday'** bulma sorunu yaşanıyor gibi geldi bana. İTO tarihinde çok önemli bir başka duayen ismin de bana **"Her şeye rağmen İTO, İSO ve TOBB gibi iş insanı örgütlerinde CHP'li ya da sol kanattan bir iş insanının başkan seçilmesi neredeyse imkânsız. Solun ülkede iktidar olduğu dönemlerde bile bu örgütlerdeki CHP'li meclis üyesi sayısı yüzde 10'u bulmamıştır"** dediğini de belirtmeliyim.

Cumhur İttifakı için İTO başkanlığı çantada keklik mi?

İTO'da Ak Parti ya da Cumhuriyet İttifakı cephesinin adayı halen İTO Başkanı olan **Şekib Avdagiç** muhafazakar iş insanlarını temsil eden MÜSİAD, TÜMSİAD, ASKON ve GİV gibi güçlü örgütlerin tamamının desteğini almış durumda, seçimin de en güçlü adayı görünüyor. İTO için resmen adaylığını ilan eden **Murat Kalsın** da siyasetin sağ kanadından güçlü bir isim olarak adından söz ettiriyor. Seçimlerin tam göbeğindeki bir başka duayen iş insanını aradım ve **"Bu seçim mevcut yönetim için çantada keklik mi yoksa 2005'teki gibi İTO yönetiminde büyük bir devrime yol açacak mı"** diye sordum. Yanıtı, **"Eğer İTO'da iki adaylı değil de üç adaylı bir seçim olursa Ak Parti ekseninin muhafazakâr iş insanlarını temsil eden kurumların tamamının desteğini alsa da Şekib başkanın işi zorlaşabilir. Şekib başkanın yeni yönetim kurulunda hangi isimlerin olacağı da çok önemli çünkü bu konuda bazı hassasiyetler oluştu"** yanıtını

aldım. Bunu söyleyen iş insanı da Ak Partili bir isim olduğu için altını çizdiği konunun çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Hüsamettin Kavi neyi temsil ediyordu?

Türk sanayisinin en önemli isimlerinden Hüsamettin Kavi'nin vefatı, temsil ettiği sanayicilere ve ülkesine yaptığı hizmetleri bilen, kendisini tanıyan herkesi üzdü. Allah rahmet eylesin. Hüsamettin Bey, başka önemli kurumlarda da başkanlık yaptı, oralarda da çok değerli hizmetleri oldu ama İstanbul Sanayi Odası'nda (İSO) 'Türk sanayisi için bir ömür harcadı' diyebiliriz. Dile kolay, 8 yıl İSO Yönetim Kurulu Başkanlığı ve 8 yıl da İSO Meclis Başkanlığı yaptı. Tabii ki hakkında söylenen bütün güzel sözlerle katılıyorum. İSO'ya merhum efsane başkanlardan Memduh Hacıoğlu'nun daveti ile adım atan benim tanıdığım Hüsamettin Kavi, İSO'nun kuruluşundan itibaren özenle korunan ve halen de devam eden köklü bir doğru anlayışı da 'nezaket ve nezahet' ile temsil etti. Bu gelenek, bir zamanlar İSO'nun 'Ak saçlıları' da denilen kurucu isimlerin emanet ettiği temel anlayıştı. Özetle, "Siyaset ile sanayi arasında şeffaf ve güçlü bir iletişim olmalı ama siyaset İSO'ya nüfuz etmemeli" diyebileceğimiz bu anlayış, siyasetin de sanayimizin dile getirdiği sorunlara objektif bakmasına büyük katkı sağladı.

Şekerpancarı hasadı başladı, fiyatı 26 Eylül'de Cumhurbaşkanı açıklayacak

Ali Ekber YILDIRIM

20 Eylül 2022 Salı

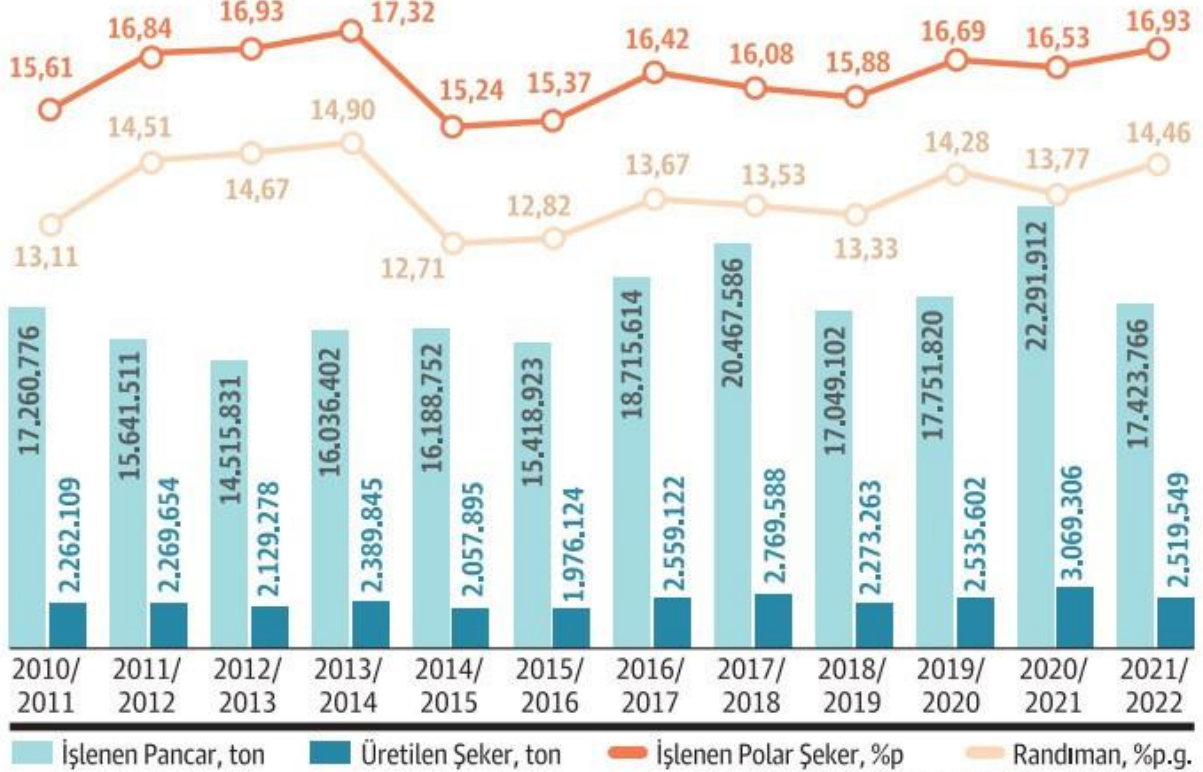
Türkiye, şeker konusunda çok sıkıntılı bir dönemden geçti. Yanlış politikalar ve uygulamalar sonucunda piyasada ikili bir fiyat yapısının oluşması, imalatçılar ve tüketici için aşırı fiyat artışları, devletin müdahalesi, sıfır gümrükle 400 bin ton şeker için ithalat izni verilmesi ve bunun gibi birçok gelişme ile çalkantılı bir sezon yaşandı.

Bugünlerde yeni sezonun heyecanı yaşanıyor. Üretici birçok bölgede pancar sökümüne, hasada başladı. Fiyat henüz belli değil. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Ocak ayında 2022 ürünü şekerpancarı avans fiyatını ton başına 800 lira açıkladı. Üreticilerin pancar üretiminde kalması ve üretime devam etmesi için avans fiyatın 9 ay önceden açıklanması önemliydi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamasında bunun avans fiyat olduğunu pancar söküm zamanı asıl fiyatın açıklanacağını söylemişti.

Bu açıklamadan kısa bir süre sonra Türk Şeker ve özel fabrikalar, kooperatif fabrikaları avans fiyatı ton başına 1000 liraya kadar çıkardı.

Üretici bu fiyatı dikkate alarak üretime yöneldi. Ürünü ortaya çıktı ve pancar söküm zamanı geldi. Üretici kesin fiyatın açıklanmasını bekliyor.

İşlenen pancar ve üretilen şeker miktarları

Pancar alım fiyatı en az 1300 lira olacak

Edindiğimiz bilgilere göre geçtiğimiz günlerde Kayseri'de Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı İbrahim Yumaklı'nın başkanlığında Şeker Dairesi Başkanlığı, Türk Şeker, Pankobirlik, Pan Şeker ve sektörün üst düzey yöneticileri ile toplantı yapıldı. Toplantıda 2022 ürünü şekerpancarı alım fiyatının 26 Eylül'de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanacağı ifade edildi. Bu nedenle özel sektör ve kooperatif fabrikalarının yöneticilerinden 26 Eylül'e kadar fiyat açıklamamaları ricasında bulunuldu.

Tarım ve Orman Bakanlığı, fiyatla ilgili çalışma yaparken 3 farklı seçenek hazırlayıp Cumhurbaşkanı Erdoğan'a sunacak. Erdoğan, bu seçeneklerden birisini 26 Eylül'de açıklayacak. Pancar alım fiyatının ton başına en az 1300 lira olması bekleniyor.

Üreticilerin verdiği bilgiye göre, pancar üretiminde maliyet ton başına 1000 liranın üzerinde. Açıklanacak olan fiyat önümüzdeki yıl üretimin devamlılığı açısından çok önemli.

Üretimde geçen yıla göre artış bekleniyor

Şeker fiyatlarındaki aşırı yükselme, pancar avans fiyatının 9 ay önceden ton başına 800 lira olarak açıklanması ve sonra 1000 lira olarak revize edilmesi üreticinin pancar üretimine devam etmesini sağladı. 2021 ürünü pancar alım fiyatı ton başına 420 liraydı.

Geçen yıla göre azda olsa üretimde artış bekleniyor. Gübre, mazot, sulama maliyetlerinin çok yüksek oranlarda arttığı bir dönemde avans fiyatın erken açıklanması üreticilerin karar vermesinde etkili oldu.

Şeker Yasası'nın çıkarılmasından bu yana son 20 yıllık döneme bakıldığında şekerpancarı üretim alanlarında daralma olsa da verimlilikteki artışla üretim aynı oranda düşmedi. Tarım ve Orman Bakanlığı Şeker Dairesi ve Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, Türkiye 2002 yılında 371 bin 795 hektar alanda 16 milyon 523 bin ton şekerpancarı üretirken o yıl dekar başına verim 4,4 tondur. Pancarda üretimin zirveye çıktığı yıl ise 2020 yılı oldu. Türkiye, 2020'de 336 bin 348 hektar alanda 23 milyon 25 bin tonluk pancar üretimi ile rekor kırdı. Dekar başına verim 6,9 ton olarak gerçekleşti.

Geçen yıl 2020'ye göre üretim yüzde 21 oranında azaldı. 2021 yılında 302 bin 349 hektar alanda 17 milyon 767 bin ton üretim gerçekleşti. Dekar başına verim 5,9 ton oldu. 2022 yılında ise pancar üretiminin 19 milyon ton seviyesinde olması tahmin ediliyor.

Türkiye şeker pancarı üretimi

Yıl	Hasat edilen alan (ha)	Üretim (ton)	Verim (ton/dekar)
2002	371.795	16.523.166	4,4
2003	319.498	12.758.382	4,0
2005	335.556	15.181.247	4,5
2007	298.869	12.414.715	4,2
2008	320.731	15.488.332	4,8
2009	323.970	17.274.674	5,3
2010	328.651	17.942.112	5,5
2011	293.841	16.126.489	5,5
2012	280.186	14.919.940	5,3
2013	290.910	16.488.590	5,7
2014	287.461	16.743.045	5,8
2015	273.991	16.022.783	5,8
2016	321.953	19.592.731	6,1
2017	338.883	21.149.020	6,2
2018	290.698	17.436.100	6,0
2019	310.081	18.054.320	5,8
2020	336.348	23.025.738	6,9
2021	302.349	17.767.085	5,9
Değ. (02-21)	%-18,68	%7,52	

Kaynak: Şeker Dairesi Başkanlığı- Temmuz 2022

Şeker üretim kotası 2,8 milyon ton

Cumhurbaşkanlığı Kararı ile belirlenen Türkiye'nin pancar şekeri üretim kotası 2022-2023 pazarlama yılında 2 milyon 815 bin ton. Buna 68,8 bin ton nişasta bazlı şeker kotası da eklenince toplam şeker üretiminin 2 milyon 884 bin ton olması bekleniyor.

Şeker ithalatı 15 Ekim'e kadar sürecek

Şekerpancarı hasadı başlarken şeker ithalatı da devam ediyor. Cumhurbaşkanlığı'nın 27 Mayıs 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan kararı ile sıfır gümrükle 400 bin ton şeker ithalatı için tarife kontenjanı açılmıştı. Geçen haftaya kadar gelen şeker miktarı 160 bin ton oldu. İthalat için verilen izin 15 Ekim'de sona erecek.

Şeker krizi bitti mi?

Kayseri Şeker Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Akay, şu anda şekerle ilgili ciddi bir sorun olmadığını belirterek telefon görüşmemizde sezon öncesi şu değerlendirmeyi yaptı: "Pancar üretimi iyi görünüyor. Net rakamları Eylül'den sonra daha iyi görebiliriz. Şeker fiyatları şu anda ton başına 19-20 bin lira seviyesinde. Üretim maliyetleri de bu seviyede olacağı öngörülüyor. Önümüzdeki dönem en azından Aralık ayı sonrasına kadar yani pancar sökümünün tamamlanacağı döneme kadar şekerde yeni bir hareket beklenmiyor. Hasat bittikten sonra şekerpancarı üretimi, verimi, miktarı ve şeker üretimine bağlı olarak yeniden değerlendirmek gerekiyor."

Üretimde sulama maliyetinin payı artıyor

Şekerpancarı üretiminde maliyetlerin çok yükseldiğini hatırlatan Hüseyin Akay, gübre fiyatlarının ne olacağı ile ilgili belirsizliğin devam ettiğini, fiyatların yükselmesi bir yana gübrenin bulunmasının bile sorun olabileceğini söyledi. Akay: "Gübre ile ilgili her zaman sorunlar yaşanabilir. Üretici için en önemli maliyet unsurlarından birisi de sulamada kullanılan elektriktir. Yapılan zamlarla sulamada kullanılan elektriğin maliyeti çok yükseldi. Bugün pancarda üretim maliyetinin en az yüzde 30'u sulama elektriğinden kaynaklanıyor. Mutlaka sulama sorununa bir çözüm bulunması gerekiyor. Baraj sularının kapalı sistemle tarlalara getirilmesi, buna yönelik yatırımların yapılması lazım. Yani yolu, köprüyü bırakıp Türkiye'nin sulama konusunda ciddi yatırımlar yapması gerekiyor. Ancak bu şekilde krizi fırsata çevirebiliriz." diye konuştu.

Dünyada da önemli sorunlar var

Dünyada da şeker üretimi ile ilgili önemli sorunlar olduğunu hatırlatan Hüseyin Akay sözlerini şöyle sürdürdü: "Pakistan topraklarının üçte biri su altında kaldı. Pancar ve şeker üretimi bundan mutlaka olumsuz etkilenecek. Ukrayna savaş nedeniyle yeterli üretim yapamıyor. Avrupa'da kuraklıktan dolayı ciddi sıkıntılar yaşanıyor. İspanya'da şeker fabrikalarının çalıştırılmayacağı bu nedenle pancarın Polonya'ya veya başka bir ülkeye sevk edilmesi bile gündemde. Kuraklık üretimde ciddi sıkıntılara neden oluyor. Özellikle İngiltere'de üretimde sıkıntı var. Fransa'da doğal gaz enerji problemi nedeniyle fabrikaların çalıştırılması sıkıntılı olacak. Yani Avrupa'da da önemli sorunlar, sıkıntılar var. Londra Borsası'nda şeker fiyatı 600 Euro olarak görünse de

20.09.2022

Avrupa’da şekerin tonu 1000 Euro olduğu ifade ediliyor ve gelecek adına endişeli bir durum var.”

Özetle, şekerpancarı hasadı başladı. Önümüzdeki hafta, 26 Eylül’de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın şekerpancarı alım fiyatını açıklaması bekleniyor. Bu yıl şekerde yaşanan krizden herkesin ders çıkarması ve üreticinin üretime devam edebileceğı bir fiyat ve desteğın sağlanması gerekiyor.

Denizlerde kırmızı alarm veren 16 risk

İrfan Donat

Vira bismillah...

1 Eylül itibariyle balık avı sezonu açıldı.

Tüm balıkçılarımıza “rastgele!” derken, bu vesileyle denizlerimiz ve iç sularımızdaki mevcut durumu bu hafta biraz mercek altına alalım istedik.

Eğer mevzu sürdürülebilirlik ise bu sadece karada değil denizde de geçerli.

Ve maalesef tarım topraklarımızdaki zayıf karnenin bir benzeri hem deniz hem de iç sularımızda karşımıza çıkıyor.

Denizlerde artan kirlilik oranı, kapasite üstü, yasa dışı ve bilinçsiz avlanma, iklim değişikliğinin etkisiyle çoğalan istilacı çeşitler ‘Mavi Vatan’da balık türleri ve stokları açısından ciddi tehlikelere davetiye çıkartıyor.

Geçtiğimiz yıllarda yüzleştığımız müsilaj (deniz salyası) tehlikesi tamamen bertaraf edilebilmiş değil. Tam manasıyla arıtılmadan denizlere karışan sanayi ve evsel atıklar ekolojik dengeyi bozmaya devam ediyor.

Denizlerde tablo böyleyken nehir ya da derelerde durum farklı mı?

Özellikle plastik, metal ve kimyasal atıklara maruz kalan akarsularımızda da durum oldukça vahim gözüküyor.

İşte bu tehlikenin boyutlarını ve risklerin ne anlama geldiğini konunun uzmanına sorduk.

Müsilaj konusu daha kamuoyunun gündemine gelmeden aylar önce erken uyarılarda bulunan ve ortaya çıkacak çevresel faciaya ilk dikkat çeken isimlerin başında gelen Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa Sarı'yı aradık.

Avlanma sezonu açılırken sularımızdaki mevcut durumu anlamaya çalıştık. Fotoğrafın tamamını görmek adına işin ekolojisi kadar ekonomisi ve politikasını da konuştuk.

İşte Prof. Dr. Mustafa Sarı'nın 16 başlıkta özetlediği Türkiye'nin deniz ve iç sularının karşı karşıya kaldığı sorunlar ve yarattığı riskler:

1- Türkiye'nin gerçek manada bir balıkçılık politikası yok! Reaktif bir yaklaşım var. Balıkçı sorun getirmezse, mevcut otorite kesinlikle bir müdahalede bulunmaz. Bu yüzden balıkçılığımız yönetilmiyor, kendi kendine yuvarlanıp gidiyor desek mübalağa olmaz.

2- Avcılık filosu çok büyük. Küçültme yönünde çabalar var ama yetersiz. 2000'li yılların başından beri ruhsat verilmesi durduruldu. Ama balıkçı gemisi yapan tersaneler bir yıl sonraya gün veriyor. Bu tekneler nasıl, hangi ruhsatlarla yapılıyor diye sormamız lazım.

3- Balıkçının mazot, ağ, işçilik gibi ana girdi kalemlerinin fiyatları çok yükseldi. Örneğin mazot maliyeti geçen yıla kıyasla 3 kattan fazla arttı. Bu şartlarda balıkçı balığın fiyatını üç kat artıramayacağına göre ya zarar edecek ya da denizi talan edecek. Kurallara uyan, illegal işi olmayan balıkçının mutlaka desteklenmesi lazım.

4- Balık stokları bitmek üzere. Bu hızla avlanmaya devam edersek 20 yıl içinde tüm dünyada denizlerdeki stoklar çökecek. Balıkçıya sorarsak gırgırcı trolcüyü, trolcü kıyı balıkçısını, kıyı balıkçısı sportif balıkçıları suçluyor. Yani "balıkçı" şemsiyesi **altındaki** herkes, balık stoklarının çökmesinde kendisi dışında başkalarını sorumlu tutuyor. Oysa balıkçı tek millettir. Herkes kendi gücü nispetinde eğer avlayabilse denizdeki balığı bir gecede avlamak ister. Bu sadece bizde değil bütün dünyada böyle.

5- Avcılık tarihlerini değişen iklim şartlarına göre yeniden düzenlemek lazım. Havalar ısınıyor, stoklar çöküyor, balıkçı halen av yasaklarının süresini kısaltma peşinde. Örneğin balıkçılar bu yıl palamut avcılığını 15 Ağustos'a çekmek için çalmadık kapı bırakmadılar. Çünkü gelecek yıl seçim olacağı hesabıyla istediklerini alacaklarını düşünüyorlar. Avcılık tarihlerini yeniden gözden geçirmek zorundayız.

6- Sularımızda kirlilik ciddi oranlarda artıyor. Ülkemizin üç tarafını çeviren denizleri, kıyılarına kurduğumuz kentlerle doğrudan, akarsulara boca ettiklerimizin denize

ulaşmasıyla dolaylı olarak atık çukuru olarak kullanıyoruz. Marmara'da geçen yıl yaşadığımız müsilağ bunun en net dışı vurumuydu. Korktuk ama halen mesajı aldığımızdan şüpheliyim.

7- Kaçak ve illegal avcılık her yerde. Su Ürünleri Kanunu'nda yapılan değişiklikler bir parça kaçak avcılığı azalttı. Ancak balıkçılığı yönetenler doğrudan alanda olmadıkları için son yıllarda yakalanan kaçak avcı sayılarına bakarak "denizlerde kuş uçurtmuyoruz" düşüncesinde oluyorlar. Oysa o kadar çok kaçak ve illegal avcılık var ki yakalananlar devede kulak misali aslında. Örneğin Marmara'da deniz salyangozu avcılığını yanlış şekilde açtılar. Bilimsel itirazlar üzerine Mayıs ayında yasak ettiler. Ancak uygulamada halen her gün ve gece kaçak kestane avcılığı devam ediyor.

8- Denetim sisteminin değişmesi gerekiyor. Zira mevcut sistem çalışmıyor. Balıkçılığı yönetmek için denetim her aşamada şart. Denetimi güçlendirmek için yeni yaklaşımlara ihtiyacımız var. Bu yıl av araçlarına getirilen marka uygulaması doğru bir yaklaşım ancak tek başına yeterli değil. Bu kadar su ürünleri mühendisi işsiz gezerken, veteriner hekime veya tarla bitkileri okumuş ziraat mühendisine su ürünleri denetimi yaptırmak yanlış.

9- Radar, sonar gibi cihazların kullanımına uygulanabilir sınırlamalar getirmek lazım. Balık bulucu cihazları ne denetleyecek ne de müdahale edecek teknik altyapıya sahip denetim elemanı yok. Balıkçı hepsini sulu dereye götürüp, burada su yok diye geri getiriyor.

10- Geçen yıl avcılık sezonu boyunca tam anlamıyla bir yunus katliamı yaşandı. Ölü yunuslar hep kıyıya vurdu. Yetkililer bu yunuslardan hep örnek alıp ölüm nedenlerini bulmak için laboratuvara gönderdi. Sonuç: HİÇ! Av sezonu kapandıktan sonra yunus ölümleri birden durdu. Neden mi? Yunusları veya martıları takip ederek balık sürülerini bulmak balıkçı reislerinin en eski âdetidir. Ama şimdilerde teknoloji sayesinde balık bulmak için yunusa ihtiyaç yok. Pelajik bölgede balık sürüsünü bulduğunda beslenmeye çalışan yunuslar, tekneler tarafından çevrilen ağların içinde kalınca can havliyle kurtulmaya çalışırken ağı parçalıyor. Bunu bilen balıkçı, yunusu görür görmez ağı parçalamasın diye hemen tüfeğini çıkarıp vuruyor. Gırgır ağlarına yunus kovucu cihazlar takmak en mantıklı çözüm şimdilik. Sezon boyunca milyonlar kazanan balıkçının birkaç bin liraya yunus kovucu alması ciddi bir mali yük getirmez. Ama teşvik etmek istiyorsak sübvansiyonları böyle uygulamalarla ilişkilendirmek gerek.

11- Artan döviz fiyatları, orkinos gibi doğrudan balıkla beslenen yetiştiricilik türleri için ciddi yük olmaya başladı. Bu yüzden geçen yıl orkinosçular Karadenizli balıkçılarla anlaşarak onlardan bol bol küçük balık aldılar. O yüzden Karadeniz'de geçen yıl çok fazla miktarda küçük balık avlandı. İstavrit, hamsi, çağanın küçüklerini topladılar ve tankerlere doldurup orkinos çiftliklerindeki orkinoslara yedirdiler. Herkesin bildiği bu

açık sırrı(!) her nasılsa denetim ekipleri hiç görmedi. Küçük balık yoksa büyük balık yok! Balıkçı gemilerinden elekleri, balık pompalarını kaldırmak zorundayız. Av sezonu başlamadan milyonlarca lira bankaya borçlanan balıkçı, borç taksitini çıkarmak için bir kasa balık için yüz kasa balığı heba etmekten çekinmiyor.

12- Marmara Denizi, toplam deniz balıkları avcılığı içinde yüzde 6-13 arasında paya sahip. Ancak önemi ve etkisi bu oranlarla ölçülemez. Zira Karadeniz’de bol av veren palamut, kolyoz, uskumru, lüfer başta olmak üzere bir sürü balık türü için Marmara ya üreme ya beslenme ya da kışlama alanı. O zaman Marmara’nın balıkçılığını sadece bu oranlara bakarak yönetmemek lazım. Marmara Denizi bir biyolojik koridordur. Bu koridor balık geçişi için daima açık olmalı. Her türlü av aracıyla İstanbul ve Çanakkale Boğazlarında avcılık yasak olmalı. Marmara, küçük bir deniz. Burada savaş gemisi gibi tekneler avlanmamalı. Marmara’da tekne boylarına ve ağ büyüklüklerine sınırlama getirmek zorundayız.

13- 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu’nun 24’üncü maddesine göre iç sular, Marmara Denizi ve boğazlarda her türlü trolle avcılık yasaktır. Oysa bir çeşit çerçeveli trol olan algarna, tebliğ ile serbest bırakılmış durumda. Dünyanın neresinde kanunla yasaklanan bir konu, yönetmelik veya bir tebliğle serbest hale getirilebilir? Buyurun işte çarpıklığa bakın...

14- Proaktif bir yönetim benimsemeliyiz. Ancak bunu yapabilmek için balıkçılık yönetiminde çok köklü bir değişikliğe ihtiyacımız var. Balıkçılık yönetiminin rotası değişmeden geminin selametle hedef limana ulaşması imkânsız gözüküyor. Tarım Bakanımızdan ümitliyim. Geldiğinden beri kronikleşmiş bazı sorunlara cesur müdahalelerde bulundu. Balıkçılığa yeni bir rota çizeceği günü heyecanla bekliyorum.

15- Müsilaj, kuraklık, şiddetli hava olayları gibi artık doğal afet olarak kabul etmemiz gereken durumların hepsi tarım sigortası kapsamına alınmalı. Balıkçıya yapılacak sübvansiyonun bir kısmı böyle yapılarak zararı tazmin edilebilir.

16- Denizi besleyecek, balıkların rahatça üreyip, çoğalmalarına hizmet edecek koruma alanları oluşturmamız lazım. Biz onun yerine tantanalı bir törenle ‘denize bilmem kaç bin adet balık saldık’ diyerek övünüyoruz. Yapmamız gereken böyle şeyler değil, balıkların doğal üreme, beslenme, göç ve kışlama alanlarını korumak. Ona göre koruma alanları oluşturmak.

Dünyada sadece Van Gölü’nde yaşayan endemik balık türü olan inci kefalinin neslinin korunması için 23 yıl boyunca büyük mücadele vermesiyle tanınan Prof. Dr. Mustafa Sarı’nın dikkat çektiği 16 ana sorun ve yarattığı riskler aslında orta ve uzun vadede yüzleşebileceğimiz tehlikenin boyutlarını gözler önüne seriyor.

O yüzden uyarılara kulak vermekten öte, proaktif bir politika ile hareket etmenin vakti geldi de geçiyor bile...

“Müsilaj, sucul ekosisteme zarar verdi”

Geçtiğimiz yıllarda denizlerde aşırı miktarda ortaya çıkan müsilajın yarattığı ekolojik hasarın boyutu Tarım Bakanlığının ‘2022 Yılı Su Ürünleri Raporu’na da yansımış.

Marmara Denizi’nde görülen müsilajın balık, karides, yengeç ve midye gibi canlıların üzerlerini kaplayarak oksijensiz kalmalarına neden olduğu ve beslenmelerini engellediği kaydedilen raporda, söz konusu canlıların hareket serbestliklerinin kaybolduğu ve pelajik türlerin ortamı terk ettiği belirtiliyor.

Bunun yanı sıra balık yumurtaları, larvalar ve midye spatlarının da müsilajdan yoğun şekilde etkilendiği belirtilen raporda, “Geçtiğimiz yıllarda Marmara Denizi’nde iklim değişikliğinin etkisi ile artan deniz suyu sıcaklığı, durağanlık ve azot-fosfor yükünün artışına bağlı olarak ortaya çıkan aşırı müsilaj oluşumu, sucul ekosisteme zarar vermiştir. Müsilaj, yoğun yapısı dolayısıyla ağ gözlerini tıkayarak, balık avcılığını engellemiş, başta hareket yeteneği olmayan veya dipte çok yavaş hareket eden türler olmak üzere tür çeşitliliğine, biyoçeşitliliğe zarar vermiştir. Bu durumun su ürünleri avcılığına yansımaları, Marmara Denizi’nde avcılık miktarının bir önceki yıla göre yüzde 40 azalış olarak tespit edilmiştir” ifadelerine yer verildi.

Raporda, yaşanan yumurta ve larva kayıpları nedeniyle müsilajın önümüzdeki dönemde de stoklar üzerindeki olumsuz etkisinin süreceği tahmin ediliyor.

Seçim sonrasının ekonomi politikasında temel kurum TCMB

Alaattin AKTAŞ

20 Eylül 2022 Salı

✓ Seçimden sonra Türkiye’de hiçbir şey eskisi gibi olmayacak; ekonomik anlamda da...

✓ Ekonomi politikasındaki temel değişikliğin merkezine oturacak kurum ise belli: Merkez Bankası...

Seçim sonucu çok doğal olarak iki ihtimalli; ya Cümhur ittifakı kazanacak ya Millet ittifakı. Başka ihtimal zaten yok.

Şu günlerde herkes seçimden kimin galip çıkacağına kafa yoruyor, tahmin yürütüyor ama biraz da seçim sonrasının ekonomi politikasına odaklanmak gerekiyor.

Sahi seçimden sonra Türkiye’yi nasıl bir ekonomi politikası bekliyor? Seçimden hangi ittifakın galip çıktığına bağlı olarak çok farklı tercihler ve uygulamalar mı göreceğiz, yoksa ittifaklar temel konularda neredeyse aynı politikalara mı yönelecek?

Bir kere seçimi Millet ittifakının kazanması durumunda temel yaklaşımda değişiklik olacağı ortada. Bu gayet normal. Siyaseten ortaya konulan ve zaten vaat edilen konulara değinmiyorum. Onlar ayrı. Ben ekonomi politikasında yaşanacak gelişmelerden söz ediyorum.

Millet ittifakının ekonomiye ilişkin temel söylemlerinin başında Merkez Bankası’nın bağımsızlığı geliyor. Bu sağlanarak bir dizi sorunun üstesinden gelineceği varsayılıyor. Yanlış mı, hiç değil...

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın bağımsız karar alamadığını, temel fonksiyonlarını kendi inisiyatifiyle yerine getiremediğini bilmeyen mi var! Aslında bunu Merkez Bankası da bir anlamda itiraf ediyor zaten. Geçen yıl 23 Eylül’deki faiz indirimlerinden önceki Para Politikası Kurulu açıklamalarında “**Politika faizi**

enflasyonun altında olmayacak” denilmiyor muydu? Bunu söyleyen Merkez Bankası, daha sonra bu sözünden bir anlamda dönmüş olmadı mı? Çünkü faiz kararı Merkez Bankası’nca alınmıyordu ki!

Kuşkusuz şu da yadsınamaz bir gerçek; faiz indirilmese ne böylesine bir kur artışı yaşanırdı, ne enflasyon. Demek ki en büyük sorunumuz, Merkez Bankası’nın bağımsızlığı konusunda.

Dolayısıyla seçimden sonra ilk neşter vurulacak kurum Merkez Bankası’dır, öyle de olmalıdır.

Ama Merkez Bankası’na neşter vuracak yalnızca Millet ittifakı olmayacaktır.

Millet ittifakı hep dile getirildiği gibi bankaya liyakatli bir atama yaparak neşteri vuracak; bankanın bağımsız çalışmasının önünü açacaktır. En azından vaat edilen budur.

Sanılmasın ki Cumhur ittifakı Merkez Bankası’nı bugünkü gibi bırakacak. Şeklen öyle olacaktır belki. Merkez Bankası yine bağımsız karar alamayacak, siyasetin emrinde çalışacaktır. Ama seçimden sonra siyasetin para politikasına bakışı değişecektir. Yani faiz konusunda yaklaşım değişikliğine gidilecektir.

Siz Türkiye’nin yıllar yılı tüm dünyadan ayrışan bu negatif faiz politikasını uygulayabileceğini mi sanıyorsunuz?

Faiz artışı kaçınılmaz

Türkiye seçimden sonra bir şekilde faiz artıracak. Bu bir anda ve enflasyonla olan makası kapatacak düzeyde olmayacak tabii ki. Böyle bir hamle, hastaya her gün bir ya da iki tablet verilmesi gereken ilacı kutusuyla bir seferde vermek olur. Öldürürsünüz hastayı!

Dolayısıyla faiz artırımına gidilecek gidilmeye de bu aşamalı ve diğer gelişmeler gözetilerek yapılacaktır.

Merkez Bankası faizinin sembolik düzeyde bile artırılması, para politikası uygulamasında temel bir değişikliğin işareti olarak okunacak.

Ne var ki bunu Cumhur ittifakı yaparsa, bir gün yeniden eskiye dönülebileceği endişesi de yaşanacak.

Millet ittifakının hamlesi ise kuşkusuz farklı değerlendirilecek. Çünkü Millet ittifakı, **"Ben Merkez Bankası'na karışmayacağım"** diye şimdiden taahhütte bulunuyor. Millet ittifakının bir taahhüdü daha var biliyorsunuz; yangından mal kaçırırcasına bölük pörçük İstanbul’a taşınmakta olan Merkez Bankası’nın yeniden Ankara’ya getirilmesi.

Politika faizinin belli bir plan dahilinde artırılmasıyla hem yurtiçi, hem yurtdışı piyasalara önemli bir mesaj verilmiş olacak.

Her ne kadar zaman zaman “**Türkiye sıcak paradan kurtuldu**” türü mesajlar dinliyorsak da, aslında o sıcak paraya ihtiyacımız var ve ileri sürülmek istendiği gibi sıcak para kötü bir kaynak da değil. Aslolan yabancı kaynağa ihtiyaç duymayacak hale gelebilmek. Bunu yapamıyoruz. Hazine borç bulmak durumunda ve bu borcu ne kadar ucuz bulursak o kadar iyi.

Bunun yolu da güvenilir bir Merkez Bankası'na sahip olmaktan geçiyor.

Duvara doğru gidiyoruz!

Merkez Bankası'na müdahale edip faizi indirmeye başladıktan sonra neler yaşandığı ortada.

Bu sürdürülemez; bu gidiş, gidiş değil!

Türkiye dökme suyla değirmen döndürüyor; bu şekilde TL'nin değeri belli bir düzeyde tutulmaya çalışılıyor. Yay gerildikçe geriliyor.

Enflasyon malum, önümüzdeki aylarda yaşanacak yalancı bahar niteliğinde bir yıllık oran gerilemesi göreceğiz; ama temel sorun yok olmayacak.

Kur korumalı mevduat gibi pimi çekilmiş bir bomba var kucağımızda. Eğer vatandaşın dövizle ilgisi kırılmazsa KKM çok büyük bir bela olarak karşımızda. Ayrıca bu ilgi kırılabilse bile KKM'yi sona erdirmek için yepyeni bir plan yapmak gerekecek.

Sanayicinin maliyetleri adeta tavan yapmış durumda ve bu bir süre sonra perakende fiyatlara yansıtılacak. Enflasyondaki yalancı baharın geride kalmasının ardından yine tatsız bir süreç görülme olasılığı çok güçlü.

Bütün bunları tersine çevirecek en temel kurum işte Merkez Bankası ve bankanın politikaları.

Ya Merkez Bankası'nı serbest bırakacak ve işini bilenlere emanet edeceksiniz ya da serbest bırakmasanız da politika değişikliğine gideceksiniz.

Seçimden sonra Türkiye'de hiçbir şey eskisi gibi olmayacak!

Abdulkadir Selvi

Erdoğan'ın rakibi kim olacak

Bazen Bülent Kuşoğlu gibi açıktan tehdit ediyorlar bazen ismi yazılmayan bir CHP yetkilisinden “Nankörlük etmesinler” çıkışı geliyor.

CHP'lilerin parmak sallaması 6'lı masadaki rahatsızlığı büyütüyor. Mümtaz Soysal'ın siyaset literatürümüze kazandırdığı bir deyim vardı. “Vuruşarak çekilme.” 6'lı masada bunun başka bir versiyonu yaşanıyor. Buna vuruşanların ittifakı demek mümkün.

Bu durum 6'lı masanın yara almasına neden olmaz mı? Olur. Gürsel Tekin'in başlattığı HDP'li bakan tartışması ve Barış Yarkadaş'ın İYİ Parti'ye yönelik ihale çıkışı neye mal oldu?

Bu kavgaların altında cumhurbaşkanı adaylığı mücadelesi yatıyor. Muhalefet cumhurbaşkanı adayı erken açıklanırsa yıpranır diyor ama açıklanmadığı sürece de 6'lı masa birbirine giriyor.

AKŞENER'İN TEMASLARI

Şimdi gözler 2 Ekim'de yapılacak olan ikinci tur görüşmelere çevrildi. Kılıçdaroğlu 26 Eylül'den itibaren lider turuna çıkacak. Ama ondan 1 hafta önce Meral Akşener'in Ahmet Davutoğlu ve Ali Babacan'la görüşecek olması bir anda kulisleri hareketlendirdi.

Yorumlar birbirini izledi.

6'lı ittifak içinde 3'lü ittifak yapacaklar.

Akşener, Davutoğlu ve Babacan merkez sağ ittifak kuracak.

Merkez sağın üç lideri ortak cumhurbaşkanı adayı belirleyecek.

Akşener ile Babacan ve Davutoğlu, Kılıçdaroğlu'nun önünü kesecek.

Üç lider Mansur Yavaş ya da Ekrem İmamoğlu'nun adaylığı üzerinde anlaşacak.

Edindiğim izlenim ise liderler, cumhurbaşkanı adaylığı konusunda görüş alışverişinde bulunabilirler ama asıl 2 Ekim'deki toplantı öncesinde milletvekili listelerini konuşacaklar. Bir de CHP ile HDP arasındaki yakınlık 6'lı masanın diğer üyeleri arasında bir tedirginlik oluşturuyor. Buna karşı bir denge oluşturmak isteyebilirler.

2 EKİM MİLAT MI

Peki 2 Ekim'de cumhurbaşkanı adayı belli olur mu? Olmaz. Ama Kılıçdaroğlu'nun adaylığı konusu daha belirgin hale gelir.

Çünkü Kılıçdaroğlu, 6'lı masaya cumhurbaşkanı adaylığı konusunda geri adım atmayacağını hissettirecek. Zaten "İsmim üzerinde uzlaşma sağlanırsa ben hazırım" mesajı 6'lı masa tarafından iyi anlaşılmış durumda. Yaptığım görüşmelerde, "Kılıçdaroğlu cumhurbaşkanı adaylığı konusunda geri adım atmayacağını gösterdi. Zaten siyasetin doğal akışına göre de Kemal Bey aday olmalı. Çünkü iktidar partisinin genel başkanının cumhurbaşkanı adayı olduğu yerde ana muhalefet liderinin karşısına çıkması gerekir" şeklinde değerlendirmelere tanıklık ettim.

AKŞENER NE YAPAR

6'lı masa cumhurbaşkanı adayını belirlemek üzere toplandığında Kılıçdaroğlu "Ben adayım" derse Akşener ne yapar? Şu günlerde en çok merak edilen soru bu. Üzerinde bahis oynansa dünyanın en zengin adamlarından biri olunabilir. O denli önemli. Çünkü Akşener "Yok" derse Kılıçdaroğlu'nun adaylığı suya düşer. Örnek Abdullah Gül. Ama Akşener "Evet" derse Kılıçdaroğlu tartışmasız bir şekilde ortak aday olur.

Soruyu sorduk ama bunun bir cevabı var mı? Var. "Kılıçdaroğlu 'Adayım' derse Akşener ona karşı CHP içinden Mansur Yavaş'ı ya da Ekrem İmamoğlu'nu aday olarak çıkarmaz. Kılıçdaroğlu'nun ismi üzerinde uzlaşma sağlanırsa Akşener ortak aday dışında aday çıkarmaz."

YAVAŞ VE İMAMOĞLU AÇIKLASIN BASKISI

Cumhurbaşkanı adayının belirlenme sürecinde Mansur Yavaş ile Ekrem İmamoğlu üzerindeki baskının artacağını düşünüyorum. Bu baskı aday olmaları yönünde değil. Tabii aday olmalarını isteyen kesimler tarafından zorlanacaklar. Ama benim kastetmek istediğim o değil. CHP'de Kılıçdaroğlu'nun adaylığı için çalışan ekip, bir aşamadan sonra Mansur Yavaş ve Ekrem İmamoğlu'ndan birlikte ya da ayrı ayrı olarak cumhurbaşkanı adayı olmadıklarını, Kılıçdaroğlu'nun seçilmesi için çalışacaklarını açıklamalarını isteyecek. Benim kulislere edindiğim izlenim en azından bu yönde. Zaten Yavaş ve İmamoğlu'nun adaylığı Kılıçdaroğlu'nun aklının köşesinden geçmiyor.

TOP BİZİM SAHAYA DÜŞER

CHP'li bir yetkili, "Siyasi nezaket gereği Mansur Yavaş ve Ekrem İmamoğlu'nun şimdiye kadar cumhurbaşkanı adayı olmadıklarını açıklamaları gerekiyordu. Kemal Bey kibar bir insan. Onlardan bunu talep etmez. Ama onların bu jesti yapmalarını bekler. Çünkü Mansur Yavaş ve Ekrem İmamoğlu'nu tüm itirazlara rağmen risk alıp belediye başkanı adayı yapan Kemal Bey'di" dedi. Tabii hepsi bu dili kullanmıyor. Gürbüz Evren'e konuşan bir CHP yetkilisi ise, "O başkanlar Kılıçdaroğlu'na nankörlük etmesinler" diye kestirip attı. Kılıçdaroğlu'nun ekibinin kafasında İmamoğlu ve Yavaş'ın "Dengeler değişir top bizim sahaya düşer" beklentisi içinde oldukları kanaati hâkim.

KILIÇDAROĞLU'NA RAĞMEN ADAY OLURLAR MI

6'lı masaya CHP'den, Kılıçdaroğlu'ndan başka bir ismin gitmesi beklenmiyor. Kılıçdaroğlu kendisi adayken başka bir ismi neden önersin?

Buna rağmen Mansur Yavaş ya da Ekrem İmamoğlu aday olur mu? O zaman CHP'den istifa etmeleri gerekecek. Kılıçdaroğlu kararlı olduğu için CHP'nin adayıyla yarışı göze almaları gerekecek. Ayrıca aday olmak için ya 100 bin imza toplamaları gerekecek ya da Meral Akşener'in kendilerini aday yapmasını bekleyecekler. Edindiğim izlenim Kılıçdaroğlu aday olduğu takdirde Akşener'in onun partisinin bir ismi Kılıçdaroğlu'na karşı aday çıkarmayacağı yönünde. "Bu olay Abdullah Gül işine benzemiyor" deniliyor.

ERDOĞAN KİMLE YARIŞIR

Demirel, "Siyasette 24 saat uzun bir süredir" demişti. O nedenle şimdiden Kılıçdaroğlu ortak aday demek riskli olabilir ama hava cumhurbaşkanlığı seçiminde Erdoğan'ın karşısına Kılıçdaroğlu'nun çıkacağı yönünde. 2023 seçimlerinde Erdoğan ve Kılıçdaroğlu yarışına tanıklık edeceğiz.

ÜMİT ÖZDAĞ'DAN ÇOK TEHLİKELİ İÇ SAVAŞ ÇIKIŞI

CNN Türk'te tepkimi ortaya koydum ama yazmasam içimde kalırdı. Ümit Özdağ'ın, "Kılıçdaroğlu seçilirse iç savaş çıkar" şeklindeki sözlerini çok tehlikeli buluyorum. "Kılıçdaroğlu seçilirse iç savaş çıkar" demek, ne demek? Demokratik bir yarış sonucunda kim seçilirse başımızın üstünde yeri var. Bunu söylemek başta demokrasiye inançsızlık demektir. Bunu söylemek başta milli iradeye saygısızlık demektir. Eğer Ümit Özdağ, Kılıçdaroğlu seçilirse biz iç savaş çıkaracağız diyorsa o siyasetin ilgi alanından çıkıyor.

İç savaş yaşayan ülkelerin hali ortada. Irak mı adam oldu? Suriye mi? Balkanlar mı? Tehlikeli sularda yüzüyor Ümit Özdağ. Tehlikeli çıkışlar yapıyor. Hepsini anlayabilirim ama iç savaş çıkar ne demek?

Esfender KORKMAZ

Şanghay'a ortaklık demokrasi ve refaha veda demektir

20 Eylül 2022 Salı

Cumhurbaşkanı Erdoğan "Hedefimiz Şanghay İşbirliği Örgütü'ne tam üyelik" diyor.

16 Eylül'de bu köşede detaylı yazdım. Şanghay İşbirliği Örgütü'ne üye 9 ülke'de yalnızca Hindistan'da kısmi demokrasi var. Diğer 8 ülkede demokrasi yoktur. Freedom house; siyasi haklar ve demokratik özgürlükler endeksinde bu 8 ülke "özgür olmayan ülke" statüsündedir. Hindistan'da da kast sistemi olduğu için insan hakları konusunda Dünyanın en geri ülkesidir.

Rusya, geçmişte Sovyetler Birliğine dahil ülkeleri sömürdü. Ezizet etti. Kafkasya'da Ahıska Türkleri'ni ve Terekemeleri Sibiry'a sürdü. Şimdi de bu ülkeleri arka bahçesi olarak görüyor. Demokratik ve bağımsız hareket edenlere saldırıyor. 2008 Güney Osetya savaşını çıkardı. Kazakistan'a silahlı kuvvetler göndererek müdahale etti. Bu günde Gürcistan'ın AB'ye girmesini engelliyor. Kırım'ı ilhak etti. Ukrayna toprakları bizim diyor.

ABD'de, 2016 seçimlerinin Trump lehine Rusya tarafından manüple edildiği iddiaları var. Bu olay acaba Rusya Türkiye'de 2023 seçimlerine de, bilgisayarlara virüs gönderip müdahale edebilir mi? sorusunu akla getiriyor.

Çin etnik temizlik yapıyor, Uygurları ve Kazakları imha ediyor.

İran'da ahlak polisi tarafından gözaltına alındıktan sonra komaya giren 22 yaşındaki kadın vefat etti. İran'da seçim var ve fakat kimin aday olacağına mollalar karar veriyor.

Şanghay ülkelerinde halk denetimi olmadığı için dikta rejimleri birbirini korumak için her şeyi yapabilir.

Öte yandan Şanghay ülkeleri içinde gelişmiş ülke yoktur. Türkiye'de bu ülkelerle olan dış ticaretinden zararlı çıkıyor.

Söz gelimi; 2022'nin ilk 7 ayında Türkiye'nin dış ticaret açığı 62,2 milyar dolar oldu. Bu açığın yüzde 93,4'ünü (58,1 milyar dolarını) Şanghay ülkelerine verdi. Buna karşılık aynı 7 ayda AB ile olan dış ticaretten 7,5 milyar dolar fazla verdik.

2022 OCAK - TEMMUZ 7 AY AB VE ŞANGHAY ÜLKELERİ DIŞ TİCARET	
	DIŞ TİCARET AÇIĞI
RUSYA	-28,9
ÇİN	-22,1
HİNDİSTAN	-5,9
İRAN	-0,4
KAZAKİSTAN	-1,0
ÖZBEKİSTAN	0,0
PAKİSTAN	+0,2
TACİKİSTAN	+0,1
KIRGIZİSTAN	-0,5
ŞANGHAY ÜLKELERİ TOPLAMI	-58,1
AVRUPA BİRLİĞİ	+7,5

AB'den kazanıp, Rusya ve Çin'e veriyoruz.

2021 yılında da Türkiye Rusya'dan 27,5 milyar dolarlık ithalat yaptı, 5 milyar dolarlık ihracat yaptı. 22,5 milyar dolar açık verdik.

Rusya'dan 2021 ithalatımız içinde 23,6 milyar dolar gizli veri olarak geçiyor. Bu kalem enerji ithalatını kapsıyor. Ayrıca Demirçelik, metal eşya, kömür ve kauçuk ithal ediyoruz.

Buna karşılık Rusya'ya, meyve-sebze, giyim eşyası, deniz mahsülü ve plastik eşya ihraç ediyoruz.

Rusya ile olan dış ticaret açığını azaltmanın yolu, doğalgaz fiyatlarını ucuzlatmak olabilir. Türkiye Rusya'dan doğal gazı, daha pahalı alıyor. AB'nin alternatif doğal gaz arayışı ve Rusya'dan gaz ithalatını kesmesi Türkiye için bu imkanı verecektir.

Çin'e ihracatımız; demir ve demir dışı diğer metaller, yaş meyve ve sebze, mobilya kağıt ve orman ürünleridir. İthalatımız ise; elektronik ve elektrikli aletler, gemi ve deniz araçları, mobilya, tekstil, kauçuk eşya, bisiklet gibi, önemli kısmı Türkiye'de üretilen mallardır.

Eğer Çin'den ithalata kota ve vergi getirirsek, Rusya ile gaz fiyatlarını ayarlarsak, dış ticaret açığımız yarı yarıya düşer.

Özetle; Türkiye'nin Şanghay İşbirliği Örgütü'ne üye olması eksen değişikliği demektir. Dahası çok şaibe barındırıyor. Buna siyasi iktidar karar veremez. Halk oylaması ile halkın karar vermesi gerekir.

İbrahim Kahveci

Bankalar kâr yapmıyor aslında eriyor

Bu model sürerse Türkiye yönetilemez ülke haline gelir diyorum. Hatta AK Parti seçimi kazansa bile yönetim kapsayıcılığını büyük oranda kaybedecektir.

Bunu umarım kendileri de analiz ediyordur.

Etmiyorlarsa bankalar üzerinden örnek vererek izah edeyim.

Bu yılın başında bankaların kendi varlıkları (öz sermayeleri) 731 milyar liraydı. Diyelim ki bankalar 'hıyar' ticareti yapıyor ve hıyarın tanesi 1 lira. Bankalar tam 731 milyar adet hıyar alabiliyorlardı.

Ve yılın ortasına geldik... Hıyar fiyatı 1,8 liraya yükseldi. Bankaların artık aynı sayıda hıyar alabilmeleri için 1 trilyon 318 milyar liraya ihtiyaçları bulunmaktadır. İşte bankacılık sektörünün ulaşması gereken başa baş seviyesi tam da burasıdır.

Bankalar bu varlıklarını nereden karşılayacak? İki temel yol var: 1-Özellikle maddi varlıklarını değerlendirecek; 2- Faaliyetlerinden kar elde edecekler.

Bankaların bilançosuna bakıyoruz: Temmuz 2022 itibari ile 208 milyar lira kâr elde etmişler. Yılın ilk 7 aylık kâr oranları %28,5... Bu tempoda gitseler bile bankaların yıllık kâr oranları yüzde 50 barajını aşamıyor.

Ama bu tempoda gidemeyecekleri de kesin. Çünkü Merkez Bankası bankalara yarı örtülü şekilde kredi faiz sınırı getirdi. Artık ticari kredilerde bankalar faiz kıskacına alınmış durumda.

22 Temmuz haftası %31,33 olan ortalama ticari kredi faizi 09 Eylül haftasında %21,02'e düşmüş durumda.

Bu da demektir ki bankaların net kârları ve kârlılık oranları hızla düşecektir.

Geçen yılın ilk 7 ayında 40 milyar lira net kar eden bankalara bakıp; bu yıl karlarını 5'e katlayıp 208 milyar liraya çıkartmasını eleştiriyoruz ya... **Aslında bankalar büyümüyor, tersine eriyor.**

Şöyle düşünün... Bankaların sahipleri 731 milyar lira varlıkları ile bankacılık yaparak ilk 7 ayda 208 milyar lira para kazanabildiler. Bu parayı hem kendi paralarını hem de milletin parasını kredi vs vererek kazandılar.

Sonuçta toplam 7 aylık net kazanç 208 milyar lira...

Oysa **banka hissedarları kendi paralarını kredi vermeyip konuta yatırsaydılar ne kazanırdılar?** Onu da Merkez Bankası sitesinden söyleyelim: Bu yılın başında alınan bir konutun değeri yılın ilk 7 ayında yüzde 100'den fazla artış göstermiştir.

Hatta bir başka seçenek daha vardı... **Bankalar kendi öz sermayelerini KKM'ye yatırmış olsaydılar şimdiye kadar yüzde 40'a yakın nominal kazanç elde edeceklerdi.** Oysa TL'de kalarak ve TL kredisi vererek ve hatta diğer mevduat sahiplerinin parasına da aracılık ederek yılın ilk 7 ayında sadece yüzde 28,5 nominal kazançta kaldılar.

İşin özetini verelim:

Bankacılık para ile yapılan bir işlemler bütünüdür. Dolayısı ile paranın değerini korumak esastır. Aksi halde sermaye yeterliliği sorunu ortaya çıktığında işin nereye varabileceğini şimdiden düşünmek gerekir.

Mevcut sistemde bankalar karlarını 5 kat artırmış görülse bile aslında enflasyon karşısında sermaye kaybetmektedirler. Zamanla bu sermaye kaybı devam ederse negatif sermayeye geçme durumu oluşacaktır. Veya sermaye rasyoları yetmeyeceğinden kredi verme durumları bozulacaktır.

Her şartta bankaları çok ciddi zorlayacak bir düzen veya model içerisindeyiz. Şimdilik kimse buna ses çıkartmıyor ama bilirsiniz ki bu sistem asla ve asla süremez.

Bu örneği bir inşaat işinden örnek vereyim: Geçen yılın ilk yarısında 700 bin lira değerinde olan dairesini satan bir müteahhit yeniden işe başladığında daire fiyatı artık 1,5 milyon liraya çıktı diye seviniyordu. Ama hem kendi sermayesini ucuza

20.09.2022

sattığından hem de yeni daire maliyeti çok yükseldiğinden (%150) bırakın kar yapmayı aslında zarara çok geçmiş oldu.

Yeni model öncesi 100 daire yapım sermayesi olan müteahhit artık sermayesi ile 60 daire yapabilir duruma düştü.

Dikkat ederseniz burada sadece 1 yıllık kayıptan bahsediyorum. Bu model sürdürülürse 2 yıla kalmaz kimsede sermaye kalmayacak.

İflaslar ve işsizlik ülkeyi hem sermaye hareketi olarak hem de sosyal hareket olarak yönetilemez duruma getirecektir.

Bunu da şimdiden söyleyip uyardım... KARAR sizindir.

20 Eylül 2022, Salı

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Böyle müttefiklik olmaz olsun

New York'ta temaslarını sürdüren Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, pazar günü akşam yemeğinde Amerikalılara önemli mesajlar verdi. FETÖ ve PKK'ya destek veren Yunanistan'ı Türkiye'ye karşı kışkırtan, Ermenistan'dan Türkiye'yi eleştiren ABD'ye, "**İşbirliği içinde hareket etmeliyiz, böyle müttefiklik olmaz**" dedi.

Cumhurbaşkanı **Erdoğan** baştan sona haklı... Neden mi? ABD yönetimi Afganistan'ın yerine koyduğu Yunanistan'da askeri yatırımlarını artırıyor. Dedeoğlu'ta komutanların da kalabileceği tesisler inşa edilirken, Girit Adası'nda F-35 uçaklarına göre tesisler yapılıyor.

Yunan muhalefet lideri **Çipras**, "**Türkiye'yle diyalog olmaması çok büyük kayıp**" diyerek hükümeti eleştirdi. Gerek Yunanistan'ın, gerekse Türkiye'nin gözden kaçırdığı bir diyalog merkezi var. Bunun adı İstanbul Ortodoks Fener Rum Patriği **Bartholomeos**.

Bartholomeos, Türkiye'deki Rumların olduğu gibi Yunanlıların da dini lideri.

Tarihçilere göre **Bartholomeos** aynı zamanda Bizans imparatoru.

Türkiye, el üzerinde tuttuğu **Bartholomeos**'la Yunanistan'a uzanan bir diyalog kapısını isterse kolayca ayarlayabilir. Hatırlanacağı gibi Yunan

Başbakanı **Miçotakis** de Türkiye'ye geldiği zaman önce **Bartholomeos**'u ziyaret etmiş ve haberlere konu olmuştu. Tabii Amerika, Yunanistan'ı kışkırtmaya ve silahlandırmaya devam ettiği müddetçe diyalog zor ama ben aklıma gelen bir kapıyı gösterdim.

KRALİÇE'YE VEDA

Kraliçe **Elizabeth**'in cenazesi dünyanın çeşitli bölgelerinden gelen davetlilerin huzurunda son yolculuğuna uğurlandı. Katılanlar arasında ABD Başkanı da vardı, Japon İmparatoru da. Herhalde yüzyılın en görkemli cenaze töreni diyebiliriz.

Cenazede dikkatlerden kaçmayan bir olay vardı. Tarihin çok büyük bir tekrar olduğunu söyleyenleri haklı çıkaran bir gelişme. Kraliçe'nin torunu Prens **Harry**, dul bir Amerikalı ile evlendiği için kraliyet ailesi tarafından dışlandı. **Meghan Markle**'ın resmi davetlere çağrılmadığı, bu yüzden Prens **Harry**'nin cenaze töreninde bazen sivil bazen üniformayla yer aldığı dikkati çekti.

Hatırlanacağı gibi Prens **Harry**'nin büyük amcası olan Kral **Edward**, Amerikalı dul bir kadın olan Madam **Simpson**'la evlendiği için tahtı bırakmak zorunda kalmıştı. **Edward**, karısı Madam **Simpson**, **Hitler** ile dost olduğu için 2. Dünya Savaşı'nda Bermuda'ya sürülmüştü.

Sizce **Harry**, "**Tarihi tekerrür diye tarif ediyorlar, hiç ibret alınsaydı tekerrür mü ederdi?**" dizesini bilse ve amcasının hatasından ders alsaydı acaba **Meghan**'la evlenir miydi?